

Liander N.V.

Jaarbericht 2021

31 mei 2022

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Kerncijfers	4
Jaarcijfers	5
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening	5
Overzicht totaalresultaat	5
Geconsolideerde balans	6
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	7
Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen	8
Toelichting op de geconsolideerde jaarcijfers	9
Overige toelichtingen	18
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	20
Enkelvoudige jaarrekening	23
Jaarrekening ex artikel 2:403 lid 1a BW	23
Balans (voor winstbestemming)	23
Winst-en-verliesrekening	23
Winstbestemming 2020	23
Winstbestemming 2021	23
WNT	24
Publicatie op grond van de WNT	24
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	27
Besluit financieel beheer netbeheerder	29
Gesegmenteerde informatie	30
Overeenkomsten met verwante bedrijven	39
Verklaring Naleving Gedragscode voor Netbeheerders	40
Verklaring ex artikel 43, lid 9 sub b Elektriciteitswet 1998 en artikel 32, lid 11 sub b Gaswet	41
Investeringen en betrouwbaarheid netten	42

Inleiding

Netbeheerder Liander N.V. (Liander) maakt onderdeel uit van de netwerkgroep met aan het hoofd Alliander N.V. (Alliander). De taken van Liander vloeien voort uit de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet en zijn wettelijk vastgesteld. Tot deze taken behoren:

- het aanleggen, onderhouden, uitbreiden en vernieuwen van elektriciteits- en gasnetten inclusief
- het realiseren van aansluitingen;
- het distribueren van elektriciteit en gas over deze netten;
- het waarborgen van de veiligheid en betrouwbaarheid van de netten;
- het faciliteren van de energiemarkt.

Liander beheert energienetwerken in de provincies Gelderland, Noord-Holland, Utrecht, Flevoland, Friesland en Zuid-Holland. Liander distribueert elektriciteit en gas naar circa 3,2 miljoen, respectievelijk circa 2,5 miljoen huishoudens, bedrijven en instellingen.

De aandelen van Liander zijn in handen van Alliander. De grootste aandeelhouders van Alliander zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Daarnaast zijn de provincie Flevoland en diverse gemeenten in de provincies Flevoland, Gelderland, Noord-Holland en Zuid-Holland aandeelhouder van Alliander.

De hierna volgende jaarcijfers van Liander zijn opgesteld op grond van de artikelen 43 Elektriciteitswet 1998 en 32 Gaswet die de netbeheerder verplichten een afzonderlijke boekhouding te voeren voor de door hem beheerde netten en daarvan jaarlijks op geschikte wijze een verslag te publiceren. Met dit jaarbericht geeft Liander uitvoering aan deze verplichting.

De jaarcijfers van Liander zijn opgesteld met inachtneming van de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die zijn gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2021 van Alliander. De jaarrekening van Alliander is te vinden op www.alliander.com. De jaarcijfers van Liander betreffen geen volledige jaarrekening. Om een beeld te krijgen van de financiële positie van Liander dient tevens de jaarrekening van Alliander te worden gezien. De jaarcijfers van Liander over 2021 zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening 2021 van Alliander. Hierbij is op 21 februari 2022 door Deloitte Accountants B.V. een goedkeurende controleverklaring afgegeven. Op basis van de concernvrijstelling is Liander onder meer vrijgesteld van de verplichting tot het zelfstandig publiceren van een volledige jaarrekening. In verband hiermee zijn een aansprakelijkheidsverklaring en instemmingsverklaring als bedoeld in artikel 2:403 BW bij de Kamer van Koophandel gedeponereerd.

Sinds 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van toepassing op Liander. De toelichtingsvereisten over 2021 ingevolge de WNT zijn in dit jaarbericht op pagina 24 tot en met pagina 26 vermeld.

Kerncijfers

€ miljoen tenzij anders vermeld	2021		2020	
Netto-omzet	1.916		1.816	
Overige baten	25		26	
Bedrijfskosten	1.628		1.526	
Bedrijfsresultaat	312		316	
Resultaat na belastingen	192		206	
Investeringen in materiële vaste activa	935		796	
Kasstroom uit operationele activiteiten	560		486	
Totaal activa	8.654		8.236	
Totaal eigen vermogen	2.495		2.433	
Nettoschuldpositie ¹	3.966		3.585	
Klanten				
Klanttevredenheid consumentenmarkt (in procenten)	51		54	
Klanttevredenheid zakelijke markt (in procenten)	38		35	
Uitvalduur elektriciteit (in minuten) ²	21		23	
Medewerkers				
Aantal medewerkers, inclusief ingehuurd (in fte)	3.461		3.578	
Omvang netwerk (in km)				
Elektriciteit				
- Hoogspanning (110/150 kV)	393		393	
- Tussenspanning (50 kV)	1.760		1.732	
- Middenspanning (3/10/20 kV)	40.544		39.514	
- Laagspanning (0,23 kV)	50.661		50.117	
Totaal	93.358		91.756	
Gas				
- Hoge druk (> 0,2 bar)	7.221		7.263	
- Lage druk (≤ 0,2 bar)	34.548		34.548	
Totaal	41.769		41.811	
Aantal actieve aansluitingen (in duizenden)				
	Nieuw	Totaal	Nieuw	Totaal
Elektriciteit				
- Kleinverbruik	42	3.231	45	3.193
- Grootverbruik	1	34	1	33
- Openbare verlichting	9	786	11	775
Gas				
- Kleinverbruik	5	2.532	11	2.532
- Grootverbruik	-	11	-	11
Getransporteerde volumes				
Elektriciteit (GWh)		27.262		28.946
Gas (miljoen m3)		6.056		5.632

1. De nettoschuldpositie wordt gevormd door de rentedragende schulden verminderd met de liquide middelen en beleggingen die vrij ter beschikking staan.
2. De uitvalduur geeft in minuten weer de gemiddelde duur dat de klanten in het Liander-gebied in een periode van een jaar geen elektriciteit hebben.

Jaarcijfers

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening

€ miljoen	2021	2020
Bedrijfsopbrengsten		
Netto-omzet	1.916	1.816
Overige baten	25	26
Totaal bedrijfsopbrengsten	1.941	1.842
Bedrijfskosten		
Kosten van inkoop en uitbesteed werk	701	627
Personeelskosten	264	267
Overige bedrijfskosten	499	627
Totaal kosten van inkoop, uitbesteed werk en operationele kosten	1.464	1.364
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen vaste activa	384	353
Af: Werk uitgevoerd door de groep en gekapitaliseerd als materiële vaste activa in uitvoering	-220	-191
Totaal bedrijfskosten	1.628	1.526
Bedrijfsresultaat	313	316
Financiële baten en lasten	-66	-68
Resultaat na belastingen deelnemingen en joint ventures	2	1
Resultaat voor belastingen	249	249
Belastingen	57	43
Resultaat na belastingen	192	206

Overzicht totaalresultaat

€ miljoen	2021	2020
Resultaat na belastingen	192	206
Overige elementen totaalresultaat		
Herwaardering voor verkoop beschikbare financiële activa	-	-
Totaalresultaat	192	206

Geconsolideerde balans

€ miljoen	31-12-2021	31-12-2020
Activa		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	7.980	7.429
Immateriële vaste activa	218	218
Investerings in deelnemingen en joint ventures	3	2
Beleggingen in obligaties	-	147
Overige financiële activa	9	16
Latente belastingvorderingen	142	154
Totaal vaste activa	8.352	7.966
Vlottende activa		
Vorraden	46	50
Handels- en overige vorderingen	251	220
Overige financiële activa	6	-
Totaal vlottende activa	303	270
Totaal activa	8.655	8.236
Eigen vermogen en verplichtingen		
Eigen vermogen		
Aandelenkapitaal	-	-
Agioreserve	-	-
Overige reserves	2.282	2.227
Resultaat boekjaar	192	206
Totaal eigen vermogen	2.474	2.433
Verplichtingen		
Langlopende verplichtingen		
Lening groepsmaatschappijen	2.566	2.566
Verplichtingen uit hoofde van financiële leases	8	149
Vooruitontvangen opbrengsten	1.881	1.809
Voorzieningen en overige langlopende verplichtingen	3	8
Totaal langlopende verplichtingen	4.458	4.532
Kortlopende verplichtingen		
Handelsschulden en overige te betalen posten	83	80
Financiële verplichtingen kort extern	73	9
Rekening-courant groepsmaatschappijen	1.318	1.005
Overlopende passiva	249	177
Totaal kortlopende verplichtingen	1.723	1.271
Totaal verplichtingen	6.181	5.803
Totaal eigen vermogen en verplichtingen	8.655	8.236

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

€ miljoen	2021	2020
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat na belastingen	192	206
Aanpassingen voor:		
- financiële baten en lasten	65	68
- belastingen	57	43
- resultaat na belastingen deelnemingen en joint ventures	-2	-1
- afschrijvingen, amortisaties en bijzondere waardeverminderingen	307	279
Veranderingen in werkkapitaal:		
- voorraden	4	-5
- handels- en overige vorderingen	-31	12
- handelsschulden en overlopende passiva	73	-4
Totaal veranderingen in werkkapitaal	46	3
Mutatie belastinglatenties, voorzieningen, derivaten en overig	6	8
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	678	606
Betaalde en ontvangen rente	-65	-68
Betaalde (ontvangen) winstbelasting	-53	-47
Totaal	-118	-115
Kasstroom uit operationele activiteiten	560	491
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-935	-796
Bijdrage investeringen van derden	148	171
Afgeleste obligaties	198	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-589	-625
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Betaald dividend	-150	-257
Afgeleste leaseverplichtingen	-206	-
Ontvangen waarborgsommen	72	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-284	-257
Nettokasstroom	-313	-396
Rekening-courant en liquide middelen per 1 januari	-1.005	-609
Nettokasstroom	-313	-396
Rekening-courant en liquide middelen per 31 december	-1.318	-1.005

Het betalingsverkeer van Liander loopt, net als bij de meeste andere groepsmaatschappijen van Alliander, via de rekening-courant positie van Alliander. In dit kader bestaat tussen Alliander en Liander een rekening-courant kredietfaciliteitsovereenkomst. De rekening-courant is opeisbaar en heeft voor Liander het karakter van kasequivalenten. Ten behoeve van het opstellen van het kasstroomoverzicht is deze positie derhalve onderdeel van de totale liquide middelen positie. Via deze rekening-courant worden nagenoeg alle ontvangsten en uitgaven verrekend.

Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen

€ miljoen	Aan aandeelhouders toerekenbaar eigen vermogen				Totaal
	Aandelenkapitaal	Agioreserve	Overige reserves	Resultaat boekjaar	
Per 1 januari 2020	18	1.922	286	257	2.483
Nettoresultaat 2020	-	-	-	206	206
Totaalresultaat 2020	-	-	-	206	206
Fusie per 1 oktober 2020	-18	-1.922	1.940	-	-
Overig	-	-	1	-	1
Dividend 2019	-	-	-	-257	-257
Totaal mutaties 2020	-18	-1.922	1.941	-257	-256
Per 31 december 2020	-	-	2.227	206	2.443
Nettoresultaat 2021	-	-	-	192	192
Totaalresultaat 2021	-	-	-	192	192
Overig	-	-	-1	-	-1
Dividend 2020	-	-	-	-150	-150
Bestemming resultaat 2020	-	-	56	-56	-
Totaal mutaties 2020	-	-	55	-206	-151
Per 31 december 2021	-	-	2.282	192	2.474

Fusie per 1 oktober 2020

Op effectieve datum 1 oktober 2020 heeft ten behoeve van de administratieve vereenvoudiging een juridische fusie plaatsgevonden tussen Liander Infra N.V. als verkrijgende vennootschap en Liander N.V. als verdwijnende vennootschap. Tegelijkertijd is de naam van Liander Infra N.V. gewijzigd in Liander N.V. De fusie heeft plaatsgevonden tegen de boekwaarde op dat moment, waarbij geen goodwill is ontstaan. In het kader van de fusie is het geplaatste aandelenkapitaal en agio van de verdwijnende vennootschap ten gunste van de overige reserves van de verkrijgende vennootschap verantwoord. Het geplaatste aandelenkapitaal van de verkrijgende vennootschap bedraagt 2.873 aandelen á € 100,- nominaal. Als gevolg van de fusie is de aanwijzing van het voormalige Liander N.V. als netbeheerder komen te vervallen. Met ingang van 1 oktober 2020 heeft het nieuwe Liander N.V. zichzelf aangewezen als netbeheerder in de zin van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet, met welke aanwijzing de minister van EZK bij besluit van 10 december 2020 heeft ingestemd. De aanwijzing geldt voor een periode van tien jaar, derhalve tot 10 december 2030.

Resultaatbestemming 2020

Ingevolge het aandeelhoudersbesluit d.d. 26 juni 2021 inzake de vaststelling van de jaarrekening over 2020 is van het resultaat na belastingen over 2020 van Liander (€ 206 miljoen) een bedrag van € 150 miljoen uitgekeerd als dividend. Het restant (€ 56 miljoen) is toegevoegd aan de overige reserves.

Het voorstel winstbestemming 2021 is niet verwerkt in bovenstaand mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen.

Toelichting op de geconsolideerde jaarcijfers

Algemeen

Liander is een naamloze vennootschap die statutair is gevestigd in Arnhem. In dit bericht zijn de financiële gegevens opgenomen over 2021 van de vennootschap en de volgende 100%-dochterondernemingen:

Nuon Warmtenetwerken I B.V.
Nuon Warmtenetwerken II B.V.
Nuon Elektriciteitsnetwerken I B.V.
Nuon Elektriciteitsnetwerken II B.V.
Gamog Gasnetwerk Veluwe B.V.
Gamog Gasnetwerk Oost-Gelderland B.V.
Gamog Gasnetwerk Flevoland B.V.
Nuon Gasnetwerken IV B.V.
Nuon Gasnetwerken V B.V.
Nuon Gasnetwerken VI B.V.
Nuon Gasnetwerken VII B.V.
Nuon Gasnetwerken VIII B.V.

Voor deze dochterondernemingen inzake het boekjaar is door Liander een aansprakelijkheids- en instemmingsverklaring als bedoeld in artikel 2:403 BW (403-verklaring) bij de KvK gedeponeerd.

In 2021 en 2020 hebben er geen nieuwe consolidaties plaatsgevonden en zijn er geen consolidaties vervallen. Op 1 oktober 2020 heeft een juridische fusie plaatsgevonden tussen Liander Infra N.V. als verkrijgende vennootschap en Liander N.V. als verdwijnende vennootschap. De fusie is van kracht geworden per 1 oktober 2020. Tegelijkertijd is de naam van Liander Infra N.V. gewijzigd in Liander N.V.

De niet-geconsolideerde deelnemingen van Liander ultimo 2021 zijn Reddyn B.V. met een belang van 50% en EDSN B.V. met een belang van 26%.

In dit bericht zijn dezelfde waarderingsgrondslagen gehanteerd als in het jaarverslag 2021 van Alliander. Voor een nadere toelichting op de grondslagen van Alliander wordt verwezen naar het jaarverslag van Alliander over 2021. Dit verslag is te vinden op www.alliander.com.

De jaarcijfers van Liander zijn in overeenstemming met de cijfers van Liander, zoals opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Alliander, met uitzondering van nagekomen posten in 2022 welke betrekking hebben op het verslagjaar 2021. Dit betreffen met name nagekomen posten op basis van nieuw beschikbaar gekomen informatie en bestaat voornamelijk uit netverliezen elektriciteit en gas. Het totale bedrag, met een effect van € 27 miljoen op het bedrijfsresultaat, is verantwoord in de jaarcijfers 2021 van Liander. De jaarcijfers 2020 van Liander zijn in overeenstemming met de cijfers van Liander zoals opgenomen in de geconsolideerde jaarrekeningen 2020 van Alliander.

In de jaarrekening 2021 van Alliander is in noot 2 de gesegmenteerde informatie opgenomen. Eén van de hierin onderscheiden segmenten is netbeheerder Liander. De in noot 2 opgenomen cijfers van Liander sluiten niet direct aan bij de in dit bericht opgenomen cijfers. De reden hiervoor is gelegen in het feit dat de in noot 2 opgenomen cijfers zijn opgesteld op vergelijkingsbasis, dat wil zeggen exclusief bijzondere posten en fair value mutaties. In dit bericht zijn de cijfers opgenomen inclusief bijzondere posten en fair value mutaties.

De belangrijkste grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die door Liander zijn gehanteerd bij het opstellen van de geconsolideerde jaarcijfers worden hierna beschreven.

Het historische kostenprincipe wordt gehanteerd. In afwijking hiervan geldt dat bepaalde activa en verplichtingen, waaronder derivaten, tegen reële waarde worden gewaardeerd. Tenzij anders vermeld, zijn deze waarderingsgrondslagen consistent toegepast voor alle boekjaren die in deze jaarcijfers zijn opgenomen.

Tenzij anders vermeld, luiden alle in de jaarcijfers opgenomen bedragen in miljoenen euro's.

Liander maakt voor zijn bedrijfsvoering gebruik van de werkzaamheden van onder andere de staven en service-units van Alliander. De werkzaamheden van deze afdelingen van Alliander worden op basis van afgesloten overeenkomsten (DVO's/SLA's) doorbelast aan Liander en hebben onder andere betrekking op het gebruik van gemeenschappelijke IT-activa en processen, gebouwen en aanvullende facilitaire diensten, HRM en aanvullende diensten vanuit de staven. De betreffende gemeenschappelijke activa en passiva, zoals IT-activa, gebouwen en terreinen maar ook de voorzieningen voor personeelsbeloningen, zijn op de balans van Alliander verantwoord.

Grondslagen voor de consolidatie

Dochterondernemingen

De geconsolideerde jaarcijfers omvatten de financiële gegevens van Liander en zijn dochterondernemingen. Dochterondernemingen zijn ondernemingen waarop Liander, direct of indirect, beslissende zeggenschap uitoefent over het operationele en financiële beleid teneinde daar voordelen uit te behalen. Bij de bepaling of er sprake is van beslissende zeggenschap worden de bestaande en potentiële stemrechten, die thans uitoefenbaar of converteerbaar zijn, meegenomen, alsmede het bestaan van andere overeenkomsten die Liander in staat stellen het operationele en financiële beleid te bepalen.

De activa, verplichtingen en resultaten van dochterondernemingen worden integraal geconsolideerd. De resultaten van geconsolideerde maatschappijen die zijn verkregen gedurende het jaar worden meegenomen vanaf de datum waarop de beslissende zeggenschap over deze ondernemingen is verkregen. Dochterondernemingen worden gedeconsolideerd vanaf het moment waarop geen beslissende zeggenschap meer kan worden uitgeoefend.

Intercompany-transacties, balansposten en ongerealiseerde winsten op transacties tussen dochterondernemingen worden geëlimineerd. Ongerealiseerde verliezen worden eveneens geëlimineerd, tenzij de transactie aanleiding geeft tot het verantwoorden van een bijzonder waardeverminderingverlies. De waarderingsgrondslagen van dochterondernemingen zijn indien nodig aangepast om een consistente toepassing van waarderingsgrondslagen binnen de Liander groep te waarborgen.

Deelnemingen en joint ventures

Deelnemingen zijn die entiteiten waarbij Liander, direct of indirect, invloed van betekenis uitoefent op het financiële en operationele beleid, maar geen beslissende zeggenschap heeft. Over het algemeen is hiervan sprake indien Liander tussen de 20% en 50% van de stemrechten kan uitoefenen. Joint ventures zijn overeenkomsten waarbij Liander, samen met één of meerdere partijen, activiteiten uitvoert waarbij alle partijen gezamenlijk de zeggenschap uitoefenen.

Investerings in deelnemingen en belangen in joint ventures worden gewaardeerd volgens de 'equity method'. De initiële waardering vindt plaats tegen historische kostprijs. De boekwaarde van de deelneming of de joint venture omvat de goodwill die bij de verwerving van de deelneming of het aangaan van de joint venture is betaald en het aandeel van Liander in de wijzigingen in het eigen vermogen van de deelneming, respectievelijk joint venture na het moment van verwerving, respectievelijk aangaan daarvan. Het aandeel in de gerealiseerde resultaten van de deelneming na overnamedatum wordt in de winst-en-verliesrekening opgenomen, en het aandeel in de wijziging in de niet-gerealiseerde resultaten van de deelnemingen na overnamedatum wordt opgenomen in het overige totaalresultaat. In het geval dat de (gecumuleerde) verliezen van de deelneming en/of joint venture de boekwaarde overstijgen, worden deze verliezen niet meer verwerkt, tenzij Liander de verplichting heeft of betalingen heeft gedaan om deze verliezen aan te zuiveren. In dat geval wordt ten laste van het resultaat een voorziening getroffen.

Ongerealiseerde winsten op transacties tussen Liander en zijn deelnemingen dan wel joint ventures worden geëlimineerd naar rato van het belang van Liander in de deelneming of de joint venture. Ongerealiseerde verliezen worden eveneens geëlimineerd, tenzij de desbetreffende transactie aanleiding geeft tot het verantwoorden van een bijzonder waardeverminderingverlies. De waarderingsgrondslagen van deelnemingen en joint ventures worden indien nodig aangepast om een consistente toepassing van waarderingsgrondslagen binnen Liander te realiseren.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Schattingen en veronderstellingen

Het opstellen van de jaarcijfers brengt met zich mee dat gebruik wordt gemaakt van schattingen en veronderstellingen die zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en op factoren die naar het oordeel van het management aanvaardbaar zijn, gegeven de specifieke omstandigheden. Deze schattingen en veronderstellingen zijn van invloed op de waardering en presentatie van de gerapporteerde activa en verplichtingen, op de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen evenals op de gedurende het boekjaar gerapporteerde baten en lasten. De werkelijke uitkomsten kunnen afwijken van de gehanteerde schattingen en veronderstellingen.

Vreemde valuta

De posten in de jaarrekening van iedere entiteit die tot de Liander groep behoort, worden geadmistreerd in de valuta van de primaire economische omgeving waarin de betrokken entiteit opereert ('de functionele valuta'). De geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld in euro's, de functionele en presentatievaluta van Alliander. Omrekeningsverschillen op monetaire voor verkoop beschikbare financiële activa worden in het resultaat verantwoord, indien zij betrekking hebben op de omrekening van de geamortiseerde kostprijs in vreemde valuta. Alle overige omrekeningsverschillen worden in het eigen vermogen verantwoord.

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend naar de functionele valuta tegen de op dat moment geldende valutakoers. Monetaire activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Valuta-omrekeningverschillen voortvloeiend uit de afwikkeling van in vreemde valuta luidende transacties, respectievelijk voortvloeiend uit de omrekening per balansdatum, worden in het resultaat verwerkt. Dit tenzij deze rechtstreeks worden verwerkt in het totaalresultaat als kasstroomafdekking. Omrekeningverschillen op financiële activa en verplichtingen die tegen reële waarde worden gewaardeerd met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, worden verwerkt als onderdeel van de mutatie in de reële waarde van de desbetreffende post.

Bijzondere waardeverminderingen

Om bijzondere waardeverminderingen te bepalen, worden activa gegroepeerd op het laagste niveau waarop deze separaat identificeerbare kasstromen genereren. Deze groepering van activa wordt aangeduid als kasstroomgenererende eenheid. Voor goodwill geldt dat het niveau waarop groepering van activa plaatsvindt, overeenkomt met de wijze waarop intern de goodwill door het management wordt beoordeeld. Bijzondere waardeverminderingen van kasstroomgenererende eenheden worden in eerste instantie gealloceerd aan de goodwill van de kasstroomgenererende eenheid (of groep van kasstroomgenererende eenheden) en vervolgens pro rata aan de boekwaarde van de overige activa van de kasstroomgenererende eenheid.

Voor goodwill wordt jaarlijks vastgesteld of er mogelijk sprake is van een bijzondere waardevermindering door de boekwaarde van de kasstroomgenererende eenheid (of groep van kasstroomgenererende eenheden) waaraan deze is toegerekend te vergelijken met de realiseerbare waarde. Een bijzonder waardeverminderingverlies, het verschil tussen de boekwaarde en realiseerbare waarde, wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening. Indien gebeurtenissen of veranderingen in omstandigheden hiertoe aanleiding geven, wordt vastgesteld of er sprake is van een bijzondere waardevermindering van materiële vaste activa, immateriële activa of financiële vaste activa. Jaarlijks en bij tussentijdse publicatie wordt geëvalueerd of dergelijke gebeurtenissen of veranderingen aan de orde zijn.

In 2021, net als in 2020, hebben er geen wijzigingen in de kasstroomgenererende eenheden plaatsgevonden.

De realiseerbare waarde is de hoogste van de verkoopprijs, verminderd met de kosten om het actief te verkopen of de bedrijfswaarde. Bij het bepalen van de bedrijfswaarde worden geschatte toekomstige kasstromen contant gemaakt tegen een disconteringsvoet vóór belastingen. Deze disconteringsvoet reflecteert de tijdswaarde van geld en de risico's die specifiek met het betrokken actief verband houden. Indien bepaalde activa niet zelfstandig kasstromen genereren, dan wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de kasstroomgenererende eenheid waarvan het desbetreffende actief deel uitmaakt. Indien een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is opgehouden te bestaan, dan wordt dit slechts teruggedraaid ten gunste van het resultaat tot het bedrag van de oorspronkelijke boekwaarde, verminderd met reguliere afschrijvingen en amortisatie tot het moment van terugboeking van het verlies. Bijzondere waardeverminderingverliezen op goodwill worden niet teruggeboekt.

Beëindigde bedrijfsactiviteiten en activa aangehouden voor de verkoop

Vaste activa en activa die behoren tot de belangrijke activiteiten die worden aangehouden voor de verkoop, alsmede de verplichtingen die daaraan zijn toe te wijzen, worden separaat getoond op de balans. Activa worden als zodanig aangemerkt indien Liander zich heeft geëngaat het betrokken actief te verkopen, het verkoopproces in gang is gezet en de vermoedelijke verkoop naar verwachting zal plaatsvinden binnen één jaar nadat het betrokken actief als aangehouden voor de verkoop wordt geclassificeerd. Op deze activa wordt niet meer afgeschreven, doch afwaardering vindt plaats naar de reële waarde, verminderd met de verwachte verkoopkosten indien deze waarde lager is dan de boekwaarde. Indien de verkoop niet binnen één jaar heeft plaatsgevonden worden het betrokken actief alsmede de verplichtingen die daaraan zijn toe te wijzen niet langer separaat getoond op de balans. Dit tenzij de overschrijding van de éénjaarse periode het gevolg is van gebeurtenissen of omstandigheden waarover Liander geen controle heeft en Liander vasthoudt aan zijn plan om het betrokken actief te verkopen. De activa die worden aangehouden voor verkoop en de daarbij behorende verplichtingen worden in de balans separaat verantwoord vanaf het moment dat deze als zodanig worden aangemerkt. De vergelijkende cijfers in de balans worden op dit punt niet aangepast. De resultaten uit beëindigde bedrijfsactiviteiten omvatten de resultaten over het gehele boekjaar tot aan het moment van afsluiting. De vergelijkende cijfers worden eveneens aangepast.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen historische kostprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Liander heeft bij de overgang naar IFRS op 1 januari 2004 gebruikgemaakt van de optie in IFRS 1 First-time Adoption of International Financial Reporting Standards om netwerken te waarderen tegen de veronderstelde kostprijs op dat moment. Deze waarderingsgrondslag is ook gehanteerd voor het jaarbericht.

De historische kostprijs omvat alle uitgaven die direct zijn toe te rekenen aan de aanschaf van de materiële vaste activa of productie ervan voor eigen gebruik. De kostprijs van activa die intern zijn geproduceerd bevat de directe kosten van materialen, arbeid en andere directe productiekosten die aan de productie van het actief zijn toe te wijzen, respectievelijk de kosten die benodigd zijn om het actief in operationele staat te brengen. Kosten van leningen die verband houden met de aanschaf van materiële vaste activa of met activa in uitvoering worden met ingang van 1 januari 2009 geactiveerd voor zover ze direct toerekenbaar zijn aan de aankoop, productie of constructie van een kwalificerend actief. Voor Liander houdt dit in dat interestlasten verplicht worden gekapitaliseerd voor alle kwalificerende activa waarvan de aanvangsdatum voor activering op of na 1 januari 2009 valt.

De kosten die worden gemaakt voor de vervaardiging of aanschaf van een materieel vast actief respectievelijk na het moment van ingebruikname worden slechts geactiveerd indien aannemelijk is dat deze kosten toekomstige economische voordelen zullen genereren en mits deze kosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Afhankelijk van de situatie worden deze investeringen inbegrepen in de boekwaarde van de desbetreffende activa of worden deze separaat geactiveerd. De boekwaarde van het oorspronkelijke actief wordt gedesinvesteerd bij vervanging. Uitgaven voor onderhoud worden direct ten laste van het resultaat gebracht in het jaar dat deze worden gemaakt. De kostprijs bevat tevens de contante waarde van de geschatte kosten van ontmanteling en opruiming van het actief en de kosten die worden gemaakt om het terrein, indien van toepassing, terug te brengen in de oorspronkelijke staat, voor zover daar een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting toe bestaat. Deze kosten worden geactiveerd op het moment van aanschaf of op een later tijdstip bij het ontstaan van de verplichting. In beide gevallen worden de geactiveerde kosten afgeschreven over de verwachte resterende levensduur van het betrokken actief.

Materiële vaste activa worden afgeschreven op basis van de lineaire methode, rekening houdend met de verwachte restwaarde, over de verwachte gebruiksduur van de verschillende componenten waaruit het betrokken actief bestaat.

De gebruiksduren van de componenten waaruit de activa categorieën bestaan, zijn als volgt opgebouwd¹:

- terreinen: op terreinen wordt niet afgeschreven;
- gebouwen: 20-50 jaar;
- netwerken: 5-55 jaar;
- overige vaste bedrijfsmiddelen: 3-60 jaar;
- activa in uitvoering: op activa in aanbouw wordt niet afgeschreven.

De activa behorende tot de netwerken met een korte gebruiksduur (5 jaar) hebben voornamelijk betrekking op elektronica. De netten zelf (leidingen en kabels) hebben over het algemeen een gebruiksduur van 40 tot 55 jaar. De verwachte gebruiksduur, de restwaarde en afschrijvingsmethoden worden jaarlijks opnieuw geëvalueerd en indien nodig aangepast. Winsten of verliezen bij afstoting worden bepaald aan de hand van de opbrengsten en op het moment van afstoting geldende boekwaarde. Winsten worden verantwoord onder overige baten.

¹ Conform de afschrijvingstermijnen van de RAR (Regulatorische Accounting Regels).

Schattingswijziging afschrijvingsduur 2021

Met ingang van 1 januari 2021 zijn de afschrijvingstermijnen van traditionele meters verkort, waardoor deze beter aansluiten op de regulatorische afschrijvingstermijnen. De afschrijvingskosten zijn op grond van deze aanpassing in 2021 met € 0,3 miljoen gestegen.

2020

Slimme meters die gebruikmaken van GPRS-technologie moeten door het wegvallen van GPRS diensten per 1 januari 2029 vernield worden vervangen. Dit heeft geleid tot een verkorting van de afschrijvingstermijnen van deze meters met ingang van 1 september 2020. Op grond van deze aanpassing zijn de afschrijvingskosten in 2020 met € 3 miljoen gestegen. In 2021 zijn de afschrijvingskosten op grond van deze aanpassing gestegen met € 8 miljoen.

Immateriële vaste activa

Goodwill

Goodwill betreft het bedrag waarmee de overnameprijs de reële waarde van de door Liander overgenomen identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen van overgenomen dochterondernemingen of deelnemingen overtreft. Goodwill betaald bij de overname van dochterondernemingen wordt verantwoord onder de post immateriële vaste activa. Goodwill betaald bij de overname van een deelneming wordt begrepen in de verkrijgingsprijs van de betrokken deelnemingen. Indien de overnameprijs lager is dan de reële waarde van de overgenomen identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen (negatieve goodwill), dan wordt dit verschil direct ten gunste van het resultaat gebracht.

De boekwaarde van goodwill omvat de historische kostprijs verminderd met de cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. Jaarlijks wordt door middel van impairmenttesten vastgesteld of sprake is van een bijzondere waardevermindering van goodwill. Bij de bepaling van het resultaat op het afstoten van een entiteit of kasstroomgenererende eenheid wordt rekening gehouden met de goodwill die toe te kennen is aan deze entiteit of eenheid.

Financiële activa

Binnen de post financiële activa, veelal investeringen in leningen en aandelen, wordt onderscheid gemaakt in de hierna beschreven categorieën. Financiële activa worden als kortlopend aangemerkt indien de resterende looptijd per balansdatum minder dan 12 maanden bedraagt. Indien de resterende looptijd meer dan 12 maanden is, dan wordt het actief als langlopend aangemerkt. De categorie waarin een financieel actief wordt ingedeeld en gewaardeerd is afhankelijk van:

- zowel het bedrijfsmodel van de entiteit voor het beheer van de financiële activa,
- als de eigenschappen van de contractuele kasstromen van het financiële actief.

Een financieel actief wordt tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd als beide volgende voorwaarden zijn vervuld:

- het financiële actief wordt aangehouden binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is financiële activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen, en
- de contractvoorwaarden van het financiële actief geven op bepaalde data aanleiding tot kasstromen die uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag betreffen.

Een financieel actief wordt tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat gewaardeerd als beide volgende voorwaarden zijn vervuld:

- het financiële actief wordt aangehouden binnen een bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen, en
- de contractvoorwaarden van het financiële actief geven op bepaalde data aanleiding tot kasstromen die uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag betreffen.

Een financieel actief moet tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies worden gewaardeerd, tenzij het overeenkomstig de bovenstaande alinea's tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat wordt gewaardeerd.

Een financieel actief wordt bij eerste opname gewaardeerd tegen de reële waarde ervan plus, in het geval van een financieel actief dat niet tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies wordt gewaardeerd, de transactiekosten die direct aan de verwerving of uitgifte van het financiële actief kunnen worden toegerekend.

Liander past geen bedrijfsmodel toe waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen. De financiële activa van Liander worden na eerste opname derhalve gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies.

Indien voor financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs een reële waarde-afdekking heeft plaatsgevonden, dan wordt de geamortiseerde kostprijs van het financieel actief aangepast voor de winst of het verlies dat is toe te rekenen aan het afgedekte risico. Deze waardemutaties worden in het resultaat verwerkt.

Bijzondere waardevermindering

Een voorziening voor verliezen wordt opgenomen voor te verwachten kredietverliezen op een financieel actief dat wordt gewaardeerd tegen geamortiseerde kosten of tegen reële waarde met waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat. Berekening van de impairment is gebaseerd op het verwachte verlies. Dit wordt periodiek beoordeeld. De algemene benadering gaat uit van het 'expected credit loss model' (ECL), waarbij het 12-maands verwachte kredietverlies wordt vastgesteld. Bij een significante toename van het kredietrisico van een financieel actief wordt het verwachte kredietverlies voor de gehele looptijd opgenomen.

Het bedrag van de te verwachten kredietverliezen (of terugboeking) dat vereist is om de vergoeding voor verliezen op de verslagdatum aan te passen wordt als een bijzonderewaardeverminderingwinst of -verlies in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Leningen en vorderingen

Leningen en vorderingen zijn primaire financiële instrumenten met vaste of variabele betalingen die niet op een actieve markt staan genoteerd. De waardering op het moment van eerste verwerking van de post leningen en vorderingen vindt plaats tegen reële waarde. Over het algemeen is dit gelijk aan de kostprijs van het financieel actief. De waardering na eerste verwerking vindt plaats tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve interestmethode.

Indien voor deze financiële activa een reële waarde-afdekking heeft plaatsgevonden, dan wordt de geamortiseerde kostprijs van het financieel actief aangepast voor de winst of het verlies dat is toe te rekenen aan het afgedekte risico. Deze waardemutaties worden in het resultaat verwerkt.

Voor verkoop beschikbare financiële activa

Voor verkoop beschikbare financiële activa worden gewaardeerd tegen reële waarde, zowel initieel als gedurende de periode dat het actief wordt aangehouden. De wijzigingen in reële waarde worden verwerkt in het eigen vermogen (overig totaalresultaat). Op het moment dat deze activa worden verkocht, wordt de cumulatieve waardemutatie, die in het eigen vermogen is verwerkt, in de winst-en-verliesrekening opgenomen. De interestbaten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen in de periode waaraan deze baten kunnen worden toegerekend. Investeringsbaten in aandelen of andere eigen vermogensinstrumenten waarvan de marktwaarde niet staat genoteerd in een actieve markt, en waarvan de reële waarde niet betrouwbaar kan worden bepaald, worden na initiële opname gewaardeerd tegen kostprijs.

Leases waarbij Liander optreedt als lessor

Operationele leases

Liander is operationele leases aangegaan voor warmtenetten en energieregelateerde installaties. Operationele leases betreffen leases die niet als financiële leases worden aangemerkt. Risico's en voordelen die samenhangen met de eigendom van de betrokken activa zijn niet, of niet nagenoeg geheel, overgedragen aan de lessee.

De activa die ter beschikking zijn gesteld aan derden onder operationele leases worden verantwoord onder de post materiële vaste activa. De opbrengsten uit operationele leases worden over de looptijd in de winst-en-verliesrekening verwerkt onder de bedrijfsopbrengsten.

Voor de bepaling van op te nemen kredietverliezen op openstaande vorderingen voor operationele leases wordt de vereenvoudigde benadering voor handelsvorderingen en contractactiva toegepast. Zie verder de grondslagen voor handels- en overige vorderingen.

Financiële leases

Alliander is een financiële lease aangegaan voor een warmtetransportleiding. Risico's en voordelen die samenhangen met de eigendom van het betrokken actief zijn geheel of nagenoeg geheel overgedragen aan de lessee.

De vorderingen uit hoofde van financiële leases worden verantwoord onder de post overige financiële activa. De financieringsbaten uit financiële leases worden gedurende de looptijd in de winst-en-verliesrekening verwerkt onder de financiële baten.

Voor de bepaling van op te nemen kredietverliezen op vorderingen uit hoofde van financiële leases is de grondslag voor bijzondere waardevermindering van financiële activa van toepassing.

Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere netto realiseerbare waarde. Deze voorraden bestaan uit grond- en hulpstoffen, voorraden in bewerking en gereed product. De kostprijs van de voorraden wordt bepaald op basis van de FIFO-methode (first in, first out). De netto realiseerbare waarde wordt bepaald aan de hand van de geschatte verkoopprijs onder normale bedrijfsomstandigheden, verminderd met de geschatte verkoopkosten.

Handels- en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden in eerste instantie gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs, verminderd met eventuele bijzondere waardeverminderingen voor het risico van niet betaling. Voor het vaststellen hiervan wordt gebruikgemaakt van de vereenvoudigde benadering voor handelsvorderingen en contractactiva, waarbij op basis van ervaringsgegevens de verwachte kredietverliezen worden bepaald.

Liquide middelen

De post liquide middelen omvat alle financiële instrumenten die liquide zijn en waarvan de looptijd bij het aangaan van het instrument minder dan drie maanden bedraagt. De post liquide middelen bestaat ultimo 2020 en 2021 uit banktegoeden. Uitstaande debetsaldi bij banken worden slechts onder de liquide middelen opgenomen indien Liander het recht heeft om debet- en creditsaldi met elkaar te verrekenen, deze debet- en creditsaldi uitstaan bij dezelfde tegenpartij en Liander de intentie heeft van dit recht gebruik te maken en in de praktijk ook daadwerkelijk gebruik hiervan maakt.

Liquide middelen worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde en daarna tegen geamortiseerde kostprijs, hetgeen over het algemeen overeenkomt met de nominale waarde. Onder de liquide middelen zijn tevens opgenomen de liquide middelen waarover Liander niet vrij kan beschikken.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarden worden afgeleid van marktprijzen die staan genoteerd in actieve markten, of door gebruikmaking van recente vergelijkbare markttransacties of waarderingsmethoden, zoals discounted cash flow-modellen en optiewaarderingsmodellen indien geen actieve markt bestaat. Reële waardemutaties worden in het resultaat verwerkt.

Leases waarbij Liander optreedt als lessee

Bij het aangaan van een contract wordt beoordeeld of het contract een leaseovereenkomst is of bevat. Een contract is of bevat een leaseovereenkomst indien het contract in ruil voor een vergoeding het recht verleent gedurende een bepaalde periode de zeggenschap over het gebruik van een geïdentificeerd actief uit te oefenen. Bij een contract dat een leaseovereenkomst is of bevat wordt elke leasecomponent binnen het contract afzonderlijk van niet-leasecomponenten van het contract als een leaseovereenkomst administratief verwerkt.

Op de aanvangsdatum wordt het met een gebruiksrecht overeenstemmende actief tegen kostprijs gewaardeerd. Deze kostprijs bestaat uit het bedrag van de eerste waardering van de leaseverplichting, de gemaakte initiële directe kosten, de op of voor de aanvangsdatum verrichte leasebetalingen, verminderd met alle ontvangen lease-incentives.

Op de aanvangsdatum wordt de leaseverplichting gewaardeerd tegen de contante waarde van de leasebetalingen die op die datum niet zijn verricht. De leasebetalingen worden gediscoteerd op basis van de impliciete rentevoet van de leaseovereenkomst, mits die op betrouwbare wijze kan worden bepaald. Indien dit niet op eenvoudige wijze kan worden bepaald, dan wordt de marginale rentevoet gehanteerd. De marginale rentevoet wordt bepaald op basis van de risicovrije marktrente, verhoogd met een specifiek voor Alliander geldende risico-opslag voor eenzelfde duur en met eenzelfde zekerheid als waartegen Alliander zou financieren voor de verkrijging van een vergelijkbaar actief.

De gebruiksrechten worden gewaardeerd tegen historische kostprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De leaseverplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd door de boekwaarde te verhogen om de rente op de leaseverplichting weer te geven en te verminderen om de verrichte leasebetalingen weer te geven.

Liander maakt gebruik van de onder IFRS geboden vrijstelling voor leases van korte duur en voor leases van lage waarde.

Vooruitontvangen opbrengsten

Bijdragen in aanleg

Bijdragen in de aanleg en betalingen ontvangen van klanten, vastgoedontwikkelaars en lokale en regionale overheidsinstanties voor de gemaakte kosten voor de elektriciteits- en gasinfrastructuur van nieuwe woon- en industrielocaties worden als vooruitontvangen opbrengsten op de balans verantwoord. De vooruitontvangen opbrengsten worden geamortiseerd over de verwachte levensduur van de betrokken activa. De amortisatie wordt in de winst-en-verliesrekening verantwoord onder netto-omzet.

Overheidssubsidies en investeringspremies

Overheidssubsidies en investeringspremies worden verantwoord indien redelijke zekerheid bestaat dat aan de condities voor het verkrijgen van de subsidies of premies wordt of zal worden voldaan en dat het bedrag zal worden ontvangen. Subsidies en investeringspremies ontvangen voor investeringen in materiële vaste activa worden als vooruitontvangen opbrengsten in de balans opgenomen en worden geamortiseerd over de verwachte levensduur van de betrokken activa. De amortisatie wordt in de winst-en-verliesrekening verantwoord onder overige baten. Overheidssubsidies en exploitatiesubsidies die geen verband houden met investeringen in materiële vaste activa of andere vaste activa worden in het resultaat verwerkt op het moment dat de daarbij behorende kosten worden gemaakt.

Rekening-courant Alliander

De post rekening-courant Alliander wordt gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Alle opbrengsten en kosten worden verwerkt in de rekening-courant. Het betalingsverkeer van Liander loopt, net als bij andere groepsmaatschappijen van Alliander, via de rekening-courantpositie met Alliander. Via deze rekening-courant worden nagenoeg alle opbrengsten en kosten verantwoord. De rekening-courant is opeisbaar en heeft voor Liander het karakter van kasequivalenten.

Belastingen

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen voortvloeiend uit tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde, zoals blijvend uit de jaarcijfers en de fiscale boekwaarde, worden bepaald op basis van de tarieven voor de vennootschapsbelasting die gelden, respectievelijk die op basis van de bestaande wetgeving naar verwachting van toepassing zullen zijn ten tijde van de afwikkeling van de latente belastingvordering of -verplichting. Latente belastingvorderingen, ontstaan als gevolg van bijvoorbeeld operationele verliezen, worden opgenomen als redelijkerwijs kan worden aangenomen dat verrekening kan plaatsvinden met toekomstige fiscale winsten. Saldering van latente belastingvorderingen en -verplichtingen vindt slechts plaats indien Liander een wettelijk recht tot verrekening heeft en de vorderingen en verplichtingen verband houden met belastingen die door één en dezelfde (overheids)instantie worden geheven. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

De belastingen over het resultaat worden berekend op basis van de geldende tarieven voor de vennootschapsbelasting en gewaardeerd tegen nominale waarde. Hierbij wordt rekening gehouden met permanente verschillen tussen het fiscale en het in de jaarcijfers gepresenteerde resultaat en met de mogelijkheden van voorwaartse verliescompensatie, in het geval latente belastingvorderingen uit hoofde van operationele verliezen niet zijn gewaardeerd. Aangezien Liander onderdeel is van de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting met aan het hoofd Alliander N.V., wordt de berekende acute positie in rekening-courant met Alliander verantwoord. Dit geldt voor alle entiteiten binnen deze fiscale eenheid.

Alliander vormt samen met zijn Nederlandse dochterondernemingen (inclusief Liander) een fiscale eenheid voor zowel de vennootschapsbelasting als de omzetbelasting (BTW). Uit hoofde hiervan is iedere tot de fiscale eenheid behorende rechtspersoon hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van de rechtspersonen die deel uitmaken van de fiscale eenheid. Alliander heeft een vrijwaringverklaring verstrekt op basis waarvan de aansprakelijkheid van Liander in dit kader wordt beperkt tot het bedrag dat Liander zelf verschuldigd zou zijn indien er geen fiscale eenheid was geweest.

Overige voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd indien:

- per balansdatum een juridisch afdwingbare en/of feitelijke verplichting bestaat die voortvloeit uit gebeurtenissen vóór de balansdatum;
- het aannemelijk is dat er een uitstroom van middelen zal plaatsvinden om de verplichting af te wikkelen;
- een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de verplichting.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting nodig zijn, tenzij het effect van de tijdswaarde van geld significant is. In dat geval wordt de voorziening gewaardeerd tegen contante waarde.

Handelsschulden en overige te betalen posten

Handelscrediteuren en overige schulden worden initieel op reële waarde verantwoord op de balans. Daarna vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs, gebruikmakend van de effectieve-interestmethode. Gezien de veelal korte looptijd zijn de reële waarde en geamortiseerde kostprijs van deze posten over het algemeen nagenoeg gelijk aan de nominale waarde.

Opbrengstverantwoording

Een onderscheid wordt gemaakt naar netto-omzet en overige baten. Alle opbrengsten uit hoofde van contracten met klanten worden onder de netto-omzet verantwoord en alle overige opbrengsten onder overige baten. Opbrengsten worden gewaardeerd gebaseerd op de prestatieverplichtingen in het contract met de klant. Dit is exclusief ontvangen bedragen ten behoeve van derde partijen. De opbrengst wordt verantwoord op het moment dat de beschikkingsmacht van een product of dienst wordt overgedragen. Bij de beoordeling van contracten met klanten worden portfolio-benaderingen toegepast voor onder andere de aansluit-, transport- en meetdiensten van de netbeheeractiviteiten. Contracten met klanten voor deze diensten worden voor onbepaalde tijd aangegaan en bij aanvang van het contract betaalt de klant een investeringsbijdrage en vervolgens betaalt de klant periodiek vergoedingen voor dienstverlening. Deze dienstverlening betreft prestatieverplichtingen die over een periode (over-time) worden vervuld. De opbrengst wordt daarbij opgenomen in de periode waarin de klant de dienst afneemt. De investeringsbijdrage die bij aanvang van een contract wordt betaald betreft een vergoeding voor een prestatieverplichting die gedurende de contractperiode wordt geleverd door het verlenen van de aansluit- en transportdienst. De ontvangen bijdrage wordt als nog te vervullen prestatieverplichting op de balans opgenomen en vervolgens geamortiseerd gedurende de gebruiksduur van het betrokken actief.

Netto-omzet

De netto-omzet bestaat uit:

- gereguleerde opbrengsten. Deze opbrengsten vloeien voort uit hoofde van de aansluit- en transportdienst van elektriciteit en gas en omvatten enerzijds vaste tariefcomponenten, het zogenaamde capaciteitstarief, en anderzijds de amortisatie van de als vooruitontvangen opbrengsten gepassiveerde klantbijdragen. Hier zijn tevens de meetdiensten voor kleinverbruikers elektriciteit en gas onder opgenomen. Voor de levering van deze diensten in de consumentenmarkt worden voor de periode vanaf de jaarafrekening tot aan de balansdatum inschattingen gemaakt voor de nog te factureren omzet in deze periode;
- overige opbrengsten zoals transformatorverhuur binnen het gebied CBL Randmeren.

Overige baten

De overige baten bestaan onder meer uit de volgende posten:

- schadevergoedingen en andere incidentele opbrengsten;
- resultaat uit het afstoten van materiële vaste activa; dit betreft het saldo van de netto-opbrengst uit hoofde van verkopen en de boekwaarde van het afgestoten actief. Winsten en verliezen uit hoofde van de afstoting van activa worden gesaldeerd weergegeven.

Kosten van inkoop en uitbesteed werk

Deze post omvat de kosten voor de inkoop van netverliezen waarin mede begrepen worden de te verwachten reconciliatie-effecten, kosten van transportcapaciteit en -beperkingen en van compensatievergoedingen. Verder zijn in deze post begrepen de kosten van grond- en hulpstoffen die zijn gebruikt bij de levering van goederen en diensten alsmede de kosten voor uitbesteed werk zoals facturatie en inning en inhuur van aannemers.

Geactiveerde productie voor eigen gebruik

Deze post omvat onder meer de kosten van de medewerkers van Liander, gemaakt in het kader van investeringsprojecten.

Financiële baten

De financiële baten bestaan uit interestbaten op de financiële (rentedragende) activa, zijnde leningen, vorderingen en liquide middelen, berekend op basis van de effectieve-interestmethode, alsmede uit baten uit hoofde van valutaresultaten en mutaties in de reële waarde van rentederivaten.

Financiële lasten

De financiële lasten bestaan uit de volgende posten:

- interestlasten; deze post omvat de interestlasten op de rentedragende verplichtingen berekend op basis van de effectieve-interestmethode. De rentedragende verplichtingen omvatten met name de langlopende lening van en rekening-courant verplichting aan Alliander;
- valutaresultaten; deze post omvat valutaresultaten die voortvloeien uit de omrekening van transacties in vreemde valuta en van financiële activa en verplichtingen en derivaten die luiden in vreemde valuta.

Grondslagen voor het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode, waarbij voor de herleiding van de mutatie in de liquide middelen wordt uitgegaan van het nettoresultaat volgens de winst-en-verliesrekening. Valutare resultaten, evenals alle overige mutaties, worden geëlimineerd voor zover deze niet tot een kasstroom hebben geleid. Hetzelfde geldt voor de financiële baten en lasten alsmede de verantwoorde vennootschapsbelasting in de winst-en-verliesrekening. Deze posten worden in de kasstroom uit operationele activiteiten vervangen door de ontvangen/betaalde rente respectievelijk de ontvangen/betaalde winstbelasting.

De financiële gevolgen van de verwerving dan wel afstoting van deelnemingen en dochterondernemingen komen afzonderlijk tot uiting in de kasstroom uit investeringsactiviteiten. In verband hiermee komen de getoonde kasstromen niet overeen met de mutaties zoals die in de geconsolideerde balansen worden vermeld. Ten behoeve van het opstellen van het kasstroomoverzicht is de rekening-courant positie met Alliander onderdeel van de totale liquide middelen positie. Via deze rekening-courant worden nagenoeg alle kosten en opbrengsten verantwoord.

Overige toelichtingen

Cross-border lease transacties

In de periode 1998 tot en met 2000 zijn door dochterondernemingen van Liander N.V. voor netwerken US CBL-transacties aangegaan. De in de leases ondergebrachte netwerken zijn voor een langdurige periode verhuurd aan Amerikaanse partijen (headlease), die deze vervolgens weer hebben onderverhuurd aan de desbetreffende dochterondernemingen (sublease). Aan het einde van de sublease bestaat de optie de rechten van de Amerikaanse wederpartij onder de headlease af te kopen en de transactie aldus te beëindigen. De baten uit de CBL's zijn verantwoord in het jaar van afsluiten van de desbetreffende transactie. In december 2021 zijn twee van de drie nog lopende CBL's vervroegd beëindigd. Als gevolg hiervan is geen enkel gas- of warmtenetwerk meer met een Amerikaanse lease belast. Uitsluitend het elektriciteitsnetwerk in het gebied Randmeren zit nog in een CBL-transactie, waarvan de overeengekomen looptijd begin 2025 eindigt. De totale netto boekwaarde bedraagt ultimo 2021 ongeveer € 300 miljoen (ultimo 2020: € 680 miljoen).

Met betrekking tot de resterende CBL-transactie bestaan contractuele voorwaardelijke en onvoorwaardelijke rechten en verplichtingen. In verband met de transactie staat in deposito bij meerdere financiële instellingen, dan wel is belegd in waardepapieren, ultimo 2021 een totaalbedrag van \$ 715 miljoen (2020: \$ 3.112 miljoen).

Aangezien geen beschikkingsmacht bestaat over de beleggingen en de daarbij behorende verplichtingen, worden deze niet als activa en passiva van Alliander beschouwd en zijn de desbetreffende bedragen niet opgenomen in de geconsolideerde cijfers van Liander.

Ultimo 2021 bedraagt het 'netto strip risk' (het gedeelte van de 'termination value' – dat wil zeggen de bij een voortijdig einde van de transactie mogelijk aan de Amerikaanse tegenpartij te betalen vergoeding – dat niet uit de hiertoe aangehouden deposito's en beleggingen kan worden voldaan) voor de nog lopende transactie \$ 22 miljoen (2020: \$ 72 miljoen). Het strip risk wordt in hoge mate beïnvloed door de marktontwikkelingen.

Als gevolg van de beëindiging van de desbetreffende CBL-transactie zijn van rechtswege ook de sub-subleases aan Vattenfall Warmte van de aan Liander N.V. toebehorende warmtenetwerken in Duiven-Westervoort en Almere-Stad van rechtswege afgelopen. Met Vattenfall is afgesproken vóór 1 december 2022 overeenstemming te bereiken over de toekomst van deze netwerken. Tot die tijd zullen de warmtenetten zoveel mogelijk op basis van de afspraken uit de beëindigde sub-subleases aan Vattenfall Warmte worden verhuurd. Vooruitlopend daarop zullen de warmtenetten die thans nog in Liander zitten begin 2022 worden afgesplitst naar twee afzonderlijke vennootschappen waarvan de aandelen worden gehouden door Alliander N.V. De totale boekwaarde van de verhuurde warmtenetwerken en bijbehorende meters bedraagt ultimo 2021 € 95 miljoen (2020: € 82 miljoen).

Leningovereenkomst

In juni 2015 heeft Alliander onder andere een langlopende lening verstrekt aan Liander van € 2.566 miljoen. Dit bedrag is in 2015 verrekend met het rekening courant saldo. Dit betekent dat tussen Alliander en Liander twee financieringsovereenkomsten bestaan, te weten een langlopende leningovereenkomst, met name ter financiering van vervanging en uitbreiding van netten, en daarnaast de huidige separate rekening-courant overeenkomst ter financiering van werkkapitaal. Op deze wijze sluiten de looptijden van de financieringsovereenkomsten beter aan op de looptijden van de activa.

De langlopende leningovereenkomst met Liander heeft een looptijd van 10 jaar en zal na afloop jaarlijks stilzwijgend worden verlengd met telkenmale een periode van één jaar. De rente voor 2021 bedraagt 1,5% (2020: 2,0%). De grondslag voor het rentetarief is de gemiddelde kostenvoet op de uitstaande leningportefeuille van Alliander N.V. rekening houdend met een risico-opslag. De rente wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Aflossing vindt uiterlijk na afloop van de overeenkomst plaats. De reële waarde bedraagt ultimo 2021 € 2.536 miljoen (2020: € 2.792 miljoen).

Voorwaardelijke verplichtingen

Liander heeft per en direct na balansdatum een aantal claims ontvangen. Daarnaast is Liander per balansdatum betrokken bij een aantal rechtszaken voortvloeiend uit reguliere bedrijfsactiviteiten. Deze claims/rechtszaken kunnen eventueel bij een nadelige uitspraak een materieel effect hebben op de cijfers van Liander. Voor zover noodzakelijk geacht zijn hiervoor voorzieningen getroffen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Oekraïne

De toegenomen onzekerheid in de wereldeconomie die het gevolg is van de oorlog in Oekraïne heeft onze volledige aandacht. Wij doen geen projecten in Rusland of Oekraïne, maar de indirecte gevolgen raken ons. De kosten van netverliezen stijgen en materiaalkosten nemen toe. Ook een stijging van de rente heeft een effect. Deze financiële consequenties hiervan zullen op Liander vooralsnog op middellange termijn geen materieel effect hebben, omdat in beginsel deze kosten in de volgende reguleringsperiode worden verdisconteerd in de tarieven. De tijdige beschikbaarheid van materialen en ook personeel heeft in toenemende mate een impact op onze projecten en bedrijfsvoering. Gezien echter de plannen rondom de energietransitie in combinatie met het minder afhankelijk willen zijn van gas uit Rusland, is het de verwachting dat het activiteitsniveau zal stijgen.

Afsplitsing warmtenetwerken

Als gevolg van de hiervoor genoemde beëindiging van de desbetreffende CBL-transactie zijn van rechtswege ook de sub-subleases aan Vattenfall Warmte van de aan Liander N.V. toebehorende warmtenetwerken in Duiven-Westervoort en Almere-Stad van rechtswege afgelopen. In dat kader zijn door middel van een juridische splitsing beide warmtenetwerken op 12 april 2022 tegen de boekwaarde overgedragen aan twee door Alliander N.V. nieuw opgerichte vennootschappen.

Opheffen CBL vennootschappen

Daarnaast zullen, vanwege de beëindiging van de betreffende CBL-transacties, de volgende aan de CBL gerelateerde vennootschappen worden opgeheven:

- Nuon Warmtenetwerken I B.V.
- Nuon Warmtenetwerken II B.V.
- Gamog Gasnetwerk Veluwe B.V.
- Gamog Gasnetwerk Oost-Gelderland B.V.
- Gamog Gasnetwerk Flevoland B.V.
- Nuon Gasnetwerken IV B.V.
- Nuon Gasnetwerken V B.V.
- Nuon Gasnetwerken VI B.V.
- Nuon Gasnetwerken VII B.V.
- Nuon Gasnetwerken VIII B.V.

Deze opheffingen zullen bij Liander geen financiële effecten tot gevolg hebben.

Opgemaakt te Arnhem, 31 mei 2022

Liander N.V.

M.J. Otto

Voorzitter directie Liander N.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de directie van Liander N.V.,

Ons oordeel

Wij hebben de in het jaarbericht 2021 op pagina 5 tot en met pagina 19 opgenomen jaarcijfers van Liander N.V. te Arnhem over het boekjaar 2021 (hierna: jaarcijfers) gecontroleerd.

Naar ons oordeel zijn de op pagina 5 tot en met pagina 19 in dit jaarbericht 2021 opgenomen jaarcijfers per 31 december 2021 van Liander N.V. in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de in de toelichting op de geconsolideerde jaarcijfers, zoals opgenomen op pagina 9 tot en met 19, door de vennootschap beschreven grondslagen.

De jaarcijfers bestaan uit:

1. De geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2021;
2. Het overzicht totaalresultaat over 2021;
3. De geconsolideerde balans per 31 december 2021;
4. Het geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2021;
5. Het mutatieoverzicht van het geconsolideerde eigen vermogen per 31 december 2021;
6. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarcijfers'.

Wij zijn onafhankelijk van Liander N.V. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Andere informatie

Naast de jaarcijfers omvat het jaarbericht andere informatie, die bestaat uit:

- De inleiding;
- De kerncijfers;
- De enkelvoudige jaarrekening per 31 december 2021;
- De WNT-publicatie;
- Het Besluit financieel beheer netbeheerder;
- De gesegmenteerde informatie;
- De overeenkomsten met verwante bedrijven;
- De Verklaring Naleving Gedragscode voor Netbeheerders;
- De Verklaring ex artikel 43, lid 9 sub b Elektriciteitswet 1998 en ex artikel 32, lid 11 sub b Gaswet;
- De investeringen en betrouwbaarheid netten.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarcijfers verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarcijfers.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving.

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik

Wij vestigen de aandacht op pagina 3 in het jaarbericht van waarin is uitgezet voor welk doel de jaarcijfers van Liander N.V. zijn opgesteld en met welke basis voor financiële verslaggeving. De jaarcijfers van Liander N.V. zijn opgesteld door de directie van de vennootschap om uitvoering te geven aan de wettelijke verplichtingen zoals gesteld in artikel 43 van Elektriciteitswet 1998 en artikel 32 van de Gaswet. Hierdoor zijn de jaarcijfers mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aanleggenheid.

Verantwoordelijkheden van de directie voor de jaarcijfers

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarcijfers in overeenstemming met de toelichting op de geconsolideerde jaarcijfers, zoals opgenomen op pagina 9 tot en met 19, door vennootschap beschreven grondslagen. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanig interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opstellen van de jaarcijfers mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opstellen van de jaarcijfers moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarcijfers opstellen op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarcijfers.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarcijfers

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarcijfers nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarcijfers afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarcijfers staan.
- Het vaststellen dat de door het de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarcijfers. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarcijfers en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarcijfers de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeven.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de directie onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 31 mei 2022

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend:

B.C.J. Dielissen RA

Enkelvoudige jaarrekening

Jaarrekening ex artikel 2:403 lid 1a BW

Alliander N.V. heeft voor zijn dochteronderneming Liander N.V. een aansprakelijkheids- en instemmingsverklaring als bedoeld in artikel 2:403 BW (403-verklaring) bij de KvK gedeponeerd. Dit betekent dat de statutaire enkelvoudige jaarrekening van Liander N.V. mag worden opgesteld conform artikel 2:403 lid 1a BW. Onderstaand zijn de enkelvoudige verkorte balans per 31 december 2021 en winst-en-verliesrekening over 2021 opgenomen.

Balans (voor winstbestemming)

€ miljoen	31-12-2021	31-12-2020
Activa		
Vaste activa	8.352	7.966
Vlottende activa	303	270
Totaal activa	8.655	8.236
Eigen vermogen en verplichtingen		
Eigen vermogen		
Aandelenkapitaal en reserves	2.282	2.227
Resultaat boekjaar	192	206
Totaal eigen vermogen	2.474	2.433
Verplichtingen		
Langlopende verplichtingen	4.458	4.532
Kortlopende verplichtingen	1.723	1.271
Totaal verplichtingen	6.181	5.803
Totaal eigen vermogen en verplichtingen	8.655	8.236

Winst-en-verliesrekening

€ miljoen	2021	2020
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen	192	206
Saldo overige baten en lasten na belastingen	-	-
Nettoresultaat	192	206

Opgemaakt te Arnhem, 31 mei 2022

Liander N.V.

M.J. Otto

Voorzitter directie Liander N.V.

Winstbestemming 2020

Ingevolge het aandeelhoudersbesluit d.d. 13 april 2021 inzake de vaststelling van de jaarrekening over 2020 is het resultaat na belastingen over 2020 van Liander (€ 150 miljoen) uitgekeerd als dividend. Het restant, € 56 miljoen, wordt toegevoegd aan de overige reserves. Bij het voorstel is rekening gehouden met de verplichting te voldoen aan de minimaal vereiste financiële ratio's zoals vermeld in het Besluit financieel beheer netbeheerder.

Winstbestemming 2021

Voorgesteld wordt een dividend uit te keren over het boekjaar 2021 van € 75 miljoen. Het restant wordt toegevoegd aan de overige reserves. Bij het voorstel is rekening gehouden met de verplichting te voldoen aan de minimaal vereiste financiële ratio's zoals vermeld in het Besluit financieel beheer netbeheerder. Het voorstel winstbestemming is niet in de balans per 31 december 2021 verwerkt.

WNT

Publicatie op grond van de WNT

Algemeen

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van toepassing op naamloze of besloten vennootschappen die zijn aangewezen als netbeheerder. Dit betekent dat de WNT van toepassing is op Liander N.V. De WNT normeert de bezoldiging voor topfunctionarissen. Het maximum van de bezoldiging voor 2021 is vastgesteld op € 209.000.

Overeenkomstig de publicatieplicht wordt de bezoldiging van (gewezen) topfunctionarissen op persoonsnaam vermeld. Hetzelfde geldt voor uitkeringen wegens het beëindigen van het dienstverband van (gewezen) topfunctionarissen.

Voor (gewezen) reguliere functionarissen vindt publicatie plaats indien de bezoldiging meer bedraagt dan het maximum. In tegenstelling tot (gewezen) topfunctionarissen vindt publicatie niet op naam, maar op functie plaats.

Liander en de WNT

De bepalingen in de WNT zijn van toepassing op alle (top)functionarissen van Liander.

Topfunctionarissen

Het hoogste uitvoerende orgaan is de directie van Liander. De directieleden van Liander, de heer M.J. Otto (vanaf 20 mei 2020), de heer W.Th. Bien (vanaf 7 oktober 2019), mevrouw M.I. Visser (vanaf 1 mei 2020), de heer F.D. Schut (vanaf 1 april 2019) en mevrouw I.D. Thijssen (tot en met 31 mei 2020), gelden dan ook als topfunctionarissen. Daarnaast functioneert de Raad van Commissarissen van Alliander als het hoogste toezichthoudende orgaan van Liander. De leden van de Raad van Commissarissen gelden derhalve eveneens als topfunctionarissen van Liander.

Bezoldiging directie Liander N.V.

Bezoldiging directie Liander N.V. 2021 vanaf dertiende maand van functievulling

€										
Naam	Functie	Beloning	Pensioen-premies	Totaal	Duur dienst- verband	Omvang dienst- verband (FTE)	Dienstbetrekking	WNT norm	Motivering overschrijding	
M.J. Otto	Directeur	13.252	1.398	14.650	1/5 - 31/12	0,10	Nee	14.650	N.v.t.	
M.I. Visser	Directeur	35.767	3.809	39.575	1/5 - 31/12	0,28	Nee	39.575	N.v.t.	
W.Th. Bien	Directeur	12.842	1.368	14.210	1/1 - 31/12	0,07	Nee	14.210	N.v.t.	
F.D. Schut	Directeur	28.765	3.061	31.826	1/1 - 31/12	0,15	Nee	31.826	N.v.t.	

Bezoldiging directie Liander N.V. 2021 en 2020 eerste twaalf kalendermaanden van functievulling

€										
Naam	Functie	Beloning		Totaal	Duur dienst- verband	Dienstverband in uren		Maximum uurtarief		WNT norm gehele periode
		2021	2020			2021	2020	2021	2020	
M.J. Otto	Directeur	15.223	22.967	38.190	20/5/2020 - 30/4/2021	76,5	119	199	193	38.190
M.I. Visser	Directeur	37.611	56.742	94.353	1/5/20 - 30/4/2021	189	294	199	193	94.353

Bezoldiging directie Liander N.V. 2020 vanaf dertiende maand van functievervulling

€									
Naam	Functie	Beloning	Pensioen- premies	Totaal	Duur dienst- verband	Omvang dienst- verband (in FTE)	Dienst- betrekking	WNT norm	Motivering overschrijding
W.Th. Bien	Directeur	2.088	214	2.302	1/10 - 31/12	0,05	Nee	2.302	N.v.t.
F.D. Schut	Directeur	21.604	2.213	23.817	1/4 - 31/12	0,16	Nee	23.817	N.v.t. De overschrijding bedraagt € 1.110. Dit is het gevolg van bestaande afspraken, waarbij het overgangsrecht van kracht is.
I.D. Thijssen	Directeur	16.193	1.364	17.557	1/1 - 31/5	0,20	Nee	16.447	

De directieleden van Liander N.V. zijn ook voorzitter respectievelijk leden van de Raad van Bestuur van Alliander N.V. Er vindt allocatie plaats van de bezoldiging naar de functies op basis van tijdsbesteding. Voor de bezoldiging van de directie van Liander N.V. in de eerste twaalf kalendermaanden van de functievervulling is in alle gevallen het werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief.

In 2021 en in het voorafgaande kalenderjaar is geen sprake geweest van betaalde belastbare onkostenvergoedingen.

Bezoldiging Raad van Commissarissen 2021 en voorafgaand kalenderjaar

De WNT-normen in 2021 en 2020 voor een lid en de voorzitter van de Raad van Commissarissen zijn respectievelijk 10% en 15% van het geldende bezoldigingsmaximum van € 209.000 in 2020 en € 201.000 in 2020.

€ Naam	2021	2021	Voorafgaand kalenderjaar	Voorafgaand kalenderjaar
	Bezoldiging	WNT norm	Bezoldiging	WNT norm
A. Jorritsma-Lebbink, voorzitter	31.350	31.350	30.150	30.150
B. Roetert, lid	20.900	20.900	20.100	20.100
T. Menssen, lid	20.900	20.900	20.100	20.100
F. Eulderink, lid ¹	20.899	20.900	25.256	20.100
G.R. Pennings, lid ²	19.124	19.124	-	-

1 Met ingang van 26 september 2019 benoemd. Zijn bezoldiging over 2019 van € 5.156 is in 2020 uitbetaald. De overschrijding in 2020 van € 5.156 is volledig toerekenbaar aan 2019.

2 Met ingang van 1 februari 2021 benoemd.

Toelichting

De vermelde gegevens betreffen de werkzaamheden van de RvC-leden als topfunctionaris voor Liander als ook werkzaamheden voor de holding Alliander. De RvC-leden zijn in 2021 en 2020 het gehele jaar in functie geweest, tenzij anders vermeld.

Bezoldiging reguliere functionarissen

Voor reguliere functionarissen geldt de publicatieverplichting alleen als de bezoldiging meer bedraagt dan het maximum. Dit leidt tot het volgende overzicht van functionarissen met een bezoldiging boven het maximum.

Bezoldiging (gewezen) reguliere functionarissen Liander N.V. 2021 en voorafgaand kalenderjaar

€ Functie	2021				Voorafgaand kalenderjaar			
	Beloning	Pensioen- premies	Totaal	WNT norm (rato omvang dienst- verband)	Beloning	Pensioen- premies	Totaal	WNT norm (rato omvang dienst- verband)
Directeur	195.496	25.011	220.507	209.000	189.522	23.095	212.617	201.000
Directeur	193.728	24.734	218.462	209.000	183.945	22.090	206.035	201.000

Toelichting

Bij alle functionarissen is in 2021 en in het voorafgaande kalenderjaar geen sprake geweest van betaalde belastbare onkostenvergoedingen. Alle overschrijdingen van de WNT norm zijn het gevolg van bestaande contractafspraken of eenmalige CAO-uitkeringen. In alle gevallen is sprake van een full time dienstbetrekking gedurende het gehele kalenderjaar.

Vergoedingen bij beëindigen dienstbetrekking

Voor de topfunctionarissen van Liander is in het verslagjaar 2021 geen sprake geweest van vergoedingen bij het beëindigen van een dienstbetrekking.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de directie van Liander N.V.

Verklaring over de WNT-verantwoording 2021

Ons oordeel

Wij hebben het in dit jaarbericht 2021 op pagina 24 tot en met pagina 26 opgenomen betreffende de verantwoording inzake de Wet normering topinkomens (WNT) 2021 (hierna "de WNT-verantwoording") van Liander N.V. te Arnhem gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de WNT-verantwoording in alle van materieel belang zijnde aspecten, opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de Regeling Controleprotocol WNT 2021. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de WNT-verantwoording".

Wij zijn onafhankelijk van Liander N.V. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel zoals gevraagd en beschreven in de Regeling Controleprotocol WNT 2021.

Het niet voldoen aan de Nederlandse controlestandaarden

Paragraaf 2.5.2 van de Regeling Controleprotocol WNT 2021 schrijft voor dat bij de controle van een aparte verantwoording van uitsluitend de WNT-gegevens, geen jaarrekeningcontrole uitgevoerd wordt en dat de accountant niet wordt geacht de afwezigheid van een jaarrekeningcontrole te compenseren met andere werkzaamheden. Door deze beperking in onze controlewerkzaamheden wordt niet voldaan aan de vereisten van de Nederlandse controlestandaarden.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de WNT-verantwoording

Verantwoordelijkheden van de directie voor de WNT-verantwoording

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de WNT-verantwoording in overeenstemming met de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is de directie tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de WNT-verantwoording mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van de WNT-verantwoording van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de WNT-verantwoording

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van de werkzaamheden die zijn beschreven in de Regeling Controleprotocol WNT 2021 dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons op basis van die werkzaamheden af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2021, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze WNT-verantwoording nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben onze werkzaamheden professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de WNT-verantwoording afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's uitvoeren van de in het Controleprotocol WNT 2021 beschreven werkzaamheden en het vanuit deze werkzaamheden verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de WNT-verantwoording en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de WNT-verantwoording de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft.

Wij communiceren met de directie onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen.

Amsterdam, 31 mei 2022

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend:

B.C.J. Dielissen RA

Besluit financieel beheer netbeheerder

In het Besluit financieel beheer netbeheerder worden eisen gesteld aan het financieel beheer van een netbeheerder om hiermee zijn wettelijke taken uit te voeren. Het gaat hierbij met name om de investeringen die een netbeheerder moet doen in zijn netten om deze in werking te hebben, te onderhouden, te vernieuwen en uit te breiden.

In het besluit wordt een viertal ratio's genoemd waaraan de netbeheerder (Liander) minimaal moet voldoen, te weten:

1. Bedrijfsresultaat gedeeld door bruto rentelasten: minimaal 1,7;
2. De som van resultaat na belastingen, afschrijvingen, amortisatie, mutatie latente belastingen, non cash kosten en bruto rentelasten gedeeld door bruto rentelasten (FFO/bruto rentelasten): minimaal 2,5;
3. De som van resultaat na belastingen, afschrijvingen, amortisatie, mutatie latente belastingen, non cash kosten gedeeld door totale schuld (FFO/totale schuld): minimaal 0,11;
4. Totale schuld gedeeld door de som van eigen vermogen en totale schuld: maximaal 70%.

In onderstaand overzicht worden de voorgeschreven ratio's vermeld met daarnaast de berekende ratio's voor Liander over 2021 en 2020.

Ratio's Besluit financieel beheer netbeheerder¹

	Norm	2021	2020
1. Bedrijfsresultaat / bruto rentelasten	≥ 1,7	2,7	3,9
2. FFO / bruto rentelasten	≥ 2,5	5,3	6,9
3. FFO / totale schuld	≥ 0,11	0,12	0,12
4. Totale schuld / (totale schuld + eigen vermogen)	≤ 70%	65%	64%

¹ Bij de berekening van deze ratio's over 2021 en 2020 is rekening gehouden met het voorstel winstbestemming.

Gesegmenteerde informatie

Segmentatie geconsolideerde winst-en-verliesrekening

€ miljoen	2021			Overig	Totaal
	Gereguleerde domeinen				
	Electriciteit	Gas	Meetdienst		
Omzet	1.191	428	155	7	1.781
Af: Kosten van transportdiensten en van distributieverliezen	367	18	-	3	388
Brutomarge	824	410	155	4	1.393
Amortisatie bijdragen	54	19	1	2	76
Overige bedrijfsopbrengsten	58	10	6	10	84
Voor bedrijfsactiviteiten beschikbaar saldo	936	439	162	16	1.553
Afschrijvingen en buitengebruikstellingen	211	94	63	16	384
Precariokosten	101	53	-	-	154
Overige bedrijfskosten	493	141	62	6	702
Totale bedrijfskosten	805	288	125	22	1.240
Bedrijfsresultaat	131	151	37	-6	313
Gesegmenteerde activa					
Materiele vaste activa	5.272	2.022	512	174	7.980
Overig					
Investerings IFRS (netto)	604	126	49	8	787
Investerings RAR	464	122	53	-	639
Dotaties personeelsvoorzieningen	12	4	2	-	18
Onttrekking personeelsvoorzieningen	17	5	2	-	24
Dotatie verwijderen oude gasaansluitingen	-	-3	-	-	-3
Dotaties debiteuren	2	1	-	-	3
Onttrekking debiteuren	7	1	-	-	8

€ miljoen	2020			Overig	Totaal
	Gereguleerde domeinen				
	Elektriciteit	Gas	Meetdienst		
Omzet	1.086	418	153	20	1.677
Af: Kosten van transportdiensten en van distributieverliezen	303	8	-	4	315
Brutomarge	783	410	153	16	1.362
Amortisatie bijdragen	51	19	1	2	73
Overige bedrijfsopbrengsten	57	11	15	9	92
Voor bedrijfsactiviteiten beschikbaar saldo	891	440	169	27	1.527
Afschrijvingen en buitengebruikstellingen	195	92	54	12	353
Precariokosten	102	56	-	-	158
Overige bedrijfskosten	471	141	70	18	700
Totale bedrijfskosten	768	289	124	30	1.211
Bedrijfsresultaat	123	151	45	-2	316
Gesegmenteerde activa					
Materiele vaste activa	4.761	1.985	530	153	7.429
Overig					
Investerings IFRS (netto)	433	108	75	10	626
Investerings RAR	440	94	85	-	619
Dotaties personeelsvoorzieningen	17	5	2	1	25
Onttrekking personeelsvoorzieningen	16	5	2	1	24
Dotatie verwijderen oude gasaansluitingen	-	-1	-	-	-1
Dotaties debiteuren	3	-	-	-	3
Onttrekking debiteuren	2	-	-	-	2

Toelichting

Algemeen

Vershil IFRS en RAR

De cijfers in dit overzicht zijn opgesteld op basis van IFRS en derhalve niet op basis van Regulatorische Accounting Regels (RAR) op basis waarvan de gereguleerde rapportages dienen te worden verantwoord. De belangrijkste verschillen tussen IFRS en RAR hebben betrekking op:

1. verschillen in waardering van balans- en winst-en-verliesrekening posten en
2. het doel waarvoor de RAR cijfers worden opgesteld en de uitkomst hiervan.

Ad 1) De verschillen in waardering hebben met name betrekking op voorzieningen, afschrijvingen, rente en de in de RAR uitgesloten kosten.

Ten aanzien van de voorzieningen wordt in de winst-en-verliesrekening onder IFRS de dotatie of vrijval verantwoord, terwijl regulatorisch de onttrekking wordt verwerkt in de gereguleerde kosten.

Inzake de afschrijvingen bepaalt de individuele netbeheerder zelf de economische gebruiksduren (afschrijvingstermijnen), terwijl deze regulatorisch voor alle netbeheerders hetzelfde zijn. Hierbij worden de geamortiseerde bijdragen onder IFRS separaat in de W&V verantwoord, terwijl deze regulatorisch onderdeel uitmaken van de afschrijvingen zelf. Voorts worden onder IFRS de versnelde afschrijvingen en/of mogelijke impairment direct in de balans en W&V verantwoord terwijl dit in regulatorisch perspectief niet gebeurt waardoor de last over de resterende levensduur wordt uitgesmeerd.

Voor wat betreft de rente worden onder IFRS de financiële baten en lasten, voornamelijk betrekking hebbend op de rentedragende verplichtingen, in de W&V verantwoord terwijl regulatorisch de rente wordt berekend over de door de toezichthouder vastgestelde activa waarde (SAV).

Tot slot worden in de RAR enkele specifiek opgesomde kostenposten uitgesloten terwijl die onder IFRS in de W&V worden verantwoord.

Ad 2) Bij de regionale netbeheerders is sprake van maatstafregulering. De boekhoudkundige regels, zoals vermeld in de RAR hebben daardoor een geheel andere doelstelling (inkomstenregulering) dan de jaarrekening volgens IFRS (getrouw beeld vermogen en resultaat). Een belangrijk aspect binnen deze maatstafregulering is daarnaast dat de kosten en investeringen op het totaal van de sector worden bepaald en vervolgens aan de hand van een ieders aandeel in de sector worden gealloceerd aan de afzonderlijke netbeheerders als basis voor de tarifiering. Dit is een geheel andere benadering dan de verantwoording van de individuele financiële resultaten van de afzonderlijke netbeheerders. De bepaling van een ieders aandeel vindt overigens door de ACM pas plaats aan het einde van de reguleringsperiode en derhalve niet ieder jaar.

Dit alles betekent dat de in het overzicht verantwoorde resultaten vanwege verschillen in waardering voor regulatorische doeleinden geheel anders kunnen zijn, maar belangrijker het feitelijke geregeleerde resultaat per netbeheerder pas bekend is na afloop van de reguleringsperiode nadat de allocatie van de sectorresultaten heeft plaatsgevonden.

Allocatie

De verdeling van de gesegmenteerde informatie naar de producten Elektriciteit, Gas en Metering is gebaseerd op de in de Reguleringsdata tot stand gekomen verhoudingen. Per product is de informatie verder toegerekend aan de onderliggende spannings- en drukniveaus. Voor omzet, materiële vaste activa en afschrijvingen is de informatie vastgelegd in de administratie. Voor wat betreft de Overige bedrijfskosten is de toerekening gebaseerd op onderliggende klantsegmenten waarbij bij elektriciteit en gas de cascadering naar de geldende klantsegmenten volgens de tarievencode in aanmerking wordt genomen.

Segment Overig

De overige activiteiten bestaan onder andere uit de activiteiten op het gebied van grote gasaansluitingen en verhuur van warmtenetten.

Toelichting elektriciteit

Overzicht bedrijfsresultaat elektriciteit

€ miljoen	2021	2020
Omzet	1.191	1.086
Af: Kosten van transportdiensten en van distributieverliezen	367	303
Brutomarge	824	783
Amortisatie bijdragen	54	51
Overige bedrijfsopbrengsten	58	57
Voor bedrijfsactiviteiten beschikbaar saldo	936	891
Afschrijvingen en buitengebruikstellingen	211	195
Precariokosten	101	102
Overige bedrijfskosten	493	471
Totale bedrijfskosten	805	768
Bedrijfsresultaat	131	123

Omzet elektriciteit

€ miljoen	2021	2020
Hoogspanning	22	21
Tussenspanning	81	71
Middenspanning	268	244
Laagspanning	727	662
Transportdienst	1.098	998
Hoogspanning	-	-
Tussenspanning	5	5
Middenspanning	12	11
Laagspanning	76	72
Aansluitdienst	93	88
Amortisatie bijdragen	54	51
Overige bedrijfsopbrengsten	58	57
Omzet elektriciteit	1.303	1.194

Toelichting

Met de invoering van IFRS 15 vanaf 1 januari 2018 zijn de geamortiseerde bijdragen onderdeel geworden van de omzet.

De post Overige bedrijfsopbrengsten bestaan met name uit:

- Verplaatsen, wijzigen en verwijderen van aansluitingen, Periodieke aansluiting vergoedingen (PAV) Maatwerkaansluitingen, tijdelijke aansluitingen en afsluiten en heraanluiten;
- In rekening gebrachte schades en storingen, incasso-, administratie- en aanmaningskosten.

Afschrijvingen elektriciteit

€ miljoen	2021	2020
Hoogspanning	23	22
Tussenspanning	21	20
Middenspanning	94	84
Laagspanning	73	69
Totaal afschrijvingen elektriciteit	211	195

Overige bedrijfskosten elektriciteit

€ miljoen	2021	2020
Hoogspanning	-	-
Tussenspanning	60	58
Middenspanning	217	214
Laagspanning	216	199
Totaal overige bedrijfskosten elektriciteit	493	471

Materiële vaste activa elektriciteit

€ miljoen	2021		2020	
	Investerings	Boekwaarde	Investerings	Boekwaarde
Hoogspanning	22	457	12	405
Tussenspanning	24	597	25	530
Middenspanning	352	2.354	261	2.106
Laagspanning	206	1.864	135	1.720
Totaal	604	5.272	433	4.761

Volume transportdienst elektriciteit

A. VOLUMES NETVLAKKEN HS EN TS

	2021	2020
Afnemers HS (110-150kV)		
Vastrecht transportdienst	2	2
kW gecontracteerd per jaar	916.239	950.081
kW max per maand	8.878.697	10.005.788
Afnemers HS (110-150kV) maximaal 600 uur per jaar		
Vastrecht transportdienst	3	1
kW gecontracteerd per jaar	20.811	9.692
kW max per week	369.576	84.116
Afnemers TS (25-50kV)		
Vastrecht transportdienst	7	8
kW gecontracteerd per jaar	81.302	82.429
kW max per maand	697.223	749.544
Afnemers TS (25-50kV) maximaal 600 uur per jaar		
Vastrecht transportdienst	8	8
kW gecontracteerd per jaar	76.591	79.535
kW max per week	1.179.048	1.177.309
Afnemers Trafo HS+TS/MS		
Vastrecht transportdienst	342	332
kW gecontracteerd per jaar	1.715.883	1.582.253
kW max per maand	13.191.998	13.196.828
Afnemers Trafo HS+TS/MS maximaal 600 uur per jaar		
Vastrecht transportdienst	5	5
kW gecontracteerd per jaar	30.426	31.242
kW max per week	242.972	321.170

B. VOLUMES NETVLAK MS

Afnemers MS (1-20kV) -Distributie		
Vastrecht transportdienst	9.290	9.005
kW gecontracteerd per jaar	3.449.823	3.331.899
kW max per maand	26.552.416	26.300.416
kWh tarief normaal	8.341.918.998	8.325.073.480
Afnemers Trafo MS/LS		
Vastrecht transportdienst	16.183	15.953
kW gecontracteerd per jaar	1.321.400	1.290.890
kW max per maand	9.599.147	9.489.010
kWh tarief normaal	2.399.534.595	2.408.970.245

C. VOLUMES NETVLAK LS

Afnemers LS		
Vastrecht transportdienst	8.281	7.891
kW gecontracteerd	255.760	246.575
kWh tarief laag	156.950.045	149.755.406
kWh tarief normaal	214.389.243	208.344.175
Kleinverbruikers (t/m 3*80A op LS)		
Vastrecht transportdienst t/m/1*6A LS geschakeld	786.448	774.922
Vastrecht transportdienst t/m 3*80A op LS	3.230.617	3.192.791
Kleinverbruikers (t/m 3*80A op LS) capaciteitstarieven		
> 3*63A t/m 3*80A	23.646	23.139
> 3*50A t/m 3*63A	22.863	22.842
> 3*35A t/m 3*50A	27.313	27.029
> 3*25A t/m 3*35A	65.985	64.389
t/m/ 3*25A+ alle 1-fase aansluitingen	3.090.542	3.055.166
t/m 1*6A op het geschakelde net	786.448	774.922

D. VOLUMES BLINDVERMOGEN

Kleinverbruikers (t/m 3*80A op LS) capaciteitstarieven		
kVArh blindvermogen MS en hoger	382.217.968	422.694.482

kVArh blindvermogen lager dan MS	18.955.157	27.053.916
----------------------------------	------------	------------

Volumes periodieke aansluitvergoedingen

Periodieke aansluitvergoeding (per aansluiting)	2021	2020
t/m 1*6A	786.448	774.922
> 1*6A t/m 3*25A	3.090.554	3.055.178
> 3*25A t/m 3*80A	140.064	137.614
> 3*80A t/m 175 KVA	19.550	18.976
> 175 KVA t/m 1750 kVA	14.266	13.972
> 1750 KVA t/m 3000 kVA	355	318
> 3000 KVA t/m 10000 kVA	171	150
Periodieke aansluitvergoeding meerlengte per meter > 25 meter		
3 - 10 MVA	1.313.079	1.191.156

De volumes zijn ontleend aan de verantwoording in de reguleringsdata aan de ACM en zijn tevens gebruikt voor de cascadering naar spanningsniveau volgens de tarievencode.

Toelichting gas

Overzicht bedrijfsresultaat gas

€ miljoen	2021	2020
Omzet	428	418
Af: Kosten van transportdiensten en van distributieverliezen	18	8
Brutomarge	410	410
Amortisatie bijdragen	19	19
Overige bedrijfsopbrengsten	10	11
Voor bedrijfsactiviteiten beschikbaar saldo	439	440
Afschrijvingen en buitengebruikstellingen	94	92
Precariokosten	53	56
Overige bedrijfskosten	141	141
Totale bedrijfskosten	288	289
Bedrijfsresultaat	151	151

Omzet gas

€ miljoen	2021	2020
Extra hoge druk	-	-
Hoge druk	17	7
Lage druk	318	321
Transportdienst	335	328
Extra hoge druk	-	-
Hoge druk	1	1
Lage druk	92	89
Aansluitdienst	93	90
Amortisatie bijdragen	19	19
Overige bedrijfsopbrengsten	10	11
Omzet gas	457	448

Toelichting:

Met de invoering van IFRS 15 vanaf 1 januari 2018 zijn de geamortiseerde bijdragen onderdeel geworden van de omzet.

De overige bedrijfsopbrengsten bestaan met name uit:

- Verplaatsen, wijzigen en verwijderen van aansluitingen, tijdelijke aansluitingen en afsluiten en heraanluiten;
- in rekening gebrachte schades en storingen, incasso-, administratie- en aanmaningskosten.

Afschrijvingen gas

€ miljoen	2021	2020
Extra hoge druk	-	-
Hoge druk	14	15
Lage druk	37	36
Overig	-	-
Afschrijvingen transportdienst	51	51
Hoge druk	3	3
Lage druk	40	38
Overig	-	-
Afschrijvingen aansluitdienst	43	41
Totaal afschrijvingen gas	94	92

Overige bedrijfskosten gas

€ miljoen	2021	2020
Extra hoge druk	-	-
Hoge druk- onderhoud en herstel	19	24
Lage druk- onderhoud en herstel	58	56
Overig	-	-
Overige bedrijfskosten transportdienst	77	80
Extra hoge druk	-	-
Hoge druk- overig	8	10
Lage druk- overig	56	51
Overig	-	-
Overige bedrijfskosten aansluitdienst	64	61
Totaal overige bedrijfskosten gas	141	141

Materiële vaste activa gas

€ miljoen	2021		2020	
	Investeringen	Boekwaarde	Investeringen	Boekwaarde
Extra hoge druk	-	-	-	-
Hoge druk	16	314	19	312
Lage druk	77	908	56	871
Overig	-	-	-	-
Materiele vaste activa transportdienst gas	93	1.222	75	1.183
Extra hoge druk	-	-	-	-
Hoge druk	2	38	2	38
Lage druk	31	762	31	764
Overig	-	-	-	-
Materiele vaste activa aansluitdienst gas	33	800	33	802
Totaal	126	2.022	108	1.985

Volume transportdienst gas < 16 bar

VOLUME TRANSPORTDIENST GAS < 16 BAR

	2021	2020
A. AANTAL KLEINVERBRUIKERS EN PROFIELGROOTVERBRUIKERS		
Kleinverbruikers		
=< 10 m3(n)h, jaarverbruik < 500 Nm3	295.388	297.936
=< 10 m3(n)h, jaarverbruik vanaf 500 Nm3 en < 4.000 Nm3	2.134.241	2.129.683
=< 10 m3(n)h, jaarverbruik vanaf 4.000 Nm3	62.446	64.485
> 10 en = < 16 m3(n)h	11.912	11.879
> 16 en = < 25 m3(n)h	19.788	20.126
> 25 en = < 40 m3(n)h	8.061	8.193
Profielgrootverbruikers		
> 40 en = < 65 m3(n)h	3.230	3.249
> 65 en = < 100 m3(n)h	3.518	3.605
> 100 en = < 160 m3(n)h	1.286	1.322
> 160 en = < 250 m3(n)h	386	403
> 250 m3(n)h	75	77
B. AANTAL TELEMETRIEGROOTVERBRUIKERS		
Aantal telemetriegrootverbruikers	2.832	2.851

Volumes periodieke aansluitvergoedingen gas

VOLUMES PERIODIEKE AANSLUITVERGOEDING GAS

	2021	2020
A. AANTAL AFNEMERS PER AANSLUITCATEGORIE T/M 40 M3 (N)H		
Lage druk aansluitingen		
0 t/m 10 m3(n)h	2.492.075	2.492.104
10 t/m 16 m3(n)h	11.912	11.879
16 t/m 25 m3(n)h	19.788	20.126
25 t/m 40 m3(n)h	8.061	8.193
B. AANTAL AFNEMERS PER AANSLUITCATEGORIE > 40 M3 (N)H		
Lage druk aansluitingen		
40 t/m 65 m3(n)h	3.266	3.245
65 t/m 100 m3(n)h	3.967	3.942
100 t/m 160 m3(n)h	1.911	1.899
160 t/m 250 m3(n)h	1.069	1.062
250 t/m 400 m3(n)h	558	555
400 t/m 650 m3(n)h	303	301
650 t/m 1000 m3(n)h	168	167
1000 t/m 1600 m3(n)h	76	75
1600 t/m 2500 m3(n)h	17	17
vanaf 2500 m3(n)h	14	14

Toelichting meetdienst

Overzicht bedrijfsresultaat meetdienst

€ miljoen	2021	2020
Omzet elektriciteit	97	95
Omzet gas	58	58
Brutomarge	155	153
Amortisatie bijdragen	1	1
Overige bedrijfsopbrengsten	6	15
Voor bedrijfsactiviteiten beschikbaar saldo	162	169
Afschrijvingen en buitengebruikstellingen	63	54
Overige bedrijfskosten	62	70
Totale bedrijfskosten	125	124
Bedrijfsresultaat	37	45

Toelichting

Met de invoering van IFRS 15 vanaf 1 januari 2018 zijn de geamortiseerde bijdragen onderdeel geworden van de omzet.

De overige bedrijfsopbrengsten bestaan met name uit:

- Fraude en leegstand
- Opbrengsten duo meters in het duo netbeheer gebied;
- Datacollectie voor andere netbeheerders in het kader van marktfacilitering.

Omzet meetdienst

€ miljoen	2021	2020
Omzet elektriciteit	97	95
Omzet gas	58	58
Omzet meetdienst	155	153

Afschrijvingen meetdienst

€ miljoen	2021	2020
Afschrijvingen elektriciteit	39	33
Afschrijvingen gas	24	21
Totaal afschrijvingen meetdienst	63	54

Overige bedrijfskosten meetdienst

€ miljoen	2021	2020
Bedrijfskosten elektriciteit	34	35
Bedrijfskosten gas	28	35
Totaal overige bedrijfskosten meetdienst	62	70

Materiële vaste activa meetdienst

€ miljoen	2021		2020	
	Investerings	Boekwaarde	Investerings	Boekwaarde
Meetdienst elektriciteit	31	302	46	311
Meetdienst gas	18	210	29	219
Totaal materiele vaste activa meetdienst	49	512	75	530

Overeenkomsten met verwante bedrijven

Ingevolge artikel 43 lid 6 van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 32 lid 7 van de Gaswet dient de netbeheerder elk verwant bedrijf, waarmee de netbeheerder een overeenkomst heeft gesloten waarvan de opbrengst of de kosten een bedrag van € 4.500.000 te boven gaan, te vermelden. Daarbij dient tevens per bedrijf het aantal van die overeenkomsten te worden vermeld.

Bedrijf

	Overeenkomst in 2021	Aantal overeenkomsten
Alliander N.V.	Financiering, dienstverlening	3
Qirion B.V.	Uitbestede werkzaamheden	1
Alliander Telecom N.V.	Uitbestede werkzaamheden	1
Qtterra B.V.	Uitbestede werkzaamheden	1

Verklaring Naleving Gedragscode voor Netbeheerders

Aangaande gegevens uit kleinverbruikmeetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn

Naam rechtspersoon: Liander N.V.

Statutaire vestigingsplaats: Arnhem

Periode: 1.1.2021 tot en met 31.12.2021

Liander N.V. te Arnhem maakt voor het goed kunnen uitvoeren van zijn diensten gebruik van meetgegevens die zijn verkregen uit kleinverbruikmeetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn.

In aanvulling op de Algemene Verordening Gegevensbescherming hebben regionale netbeheerders in de Nederlandse energiebranche een gedragscode opgesteld ten aanzien van het gebruik, het vastleggen, het uitwisselen en het bewaren van gegevens die zijn verkregen uit een kleinverbruikmeetinrichting die op afstand uitleesbaar is: de Gedragscode 'Verwerking van Persoonsgegevens door Netbeheerders in het kader van Installatie en Beheer van slimme meters bij kleinverbruikers'.

Voor de interne risicobeheersing- en controlesystemen van Liander N.V. wordt gebruik gemaakt van de Privacy en Security sectoreisen. Het geheel van werkzaamheden inzake de risicobeheersing wordt periodiek geëvalueerd, tezamen met de uitkomsten van interne en externe audits. Waar nodig worden verbeteringen in de risicobeheersing- en controlesystemen doorgevoerd.

Meetcampagne

Met het verzamelen van metergegevens bij een groep kleinverbruikers kan tot nauwkeuriger verbruiksprofielen gekomen worden ten behoeve van de allocatie en reconciliatie. Geconstateerd is dat in de Gedragscode voor dit doel geen frequentie voor de toegestane meteruitlezing is opgenomen.

Individuele Slimme Meter Allocatie

Met het verzamelen van metergegevens bij kleinverbruikers voor dynamische allocatie in plaats van allocatie op jaarbasis met analoge meters, is geconstateerd dat voor de hiervoor in de Gedragscode opgenomen voorziening geen frequentie voor de toegestane meteruitlezing voor slimme meters is opgenomen.

Beide zaken zijn ondervangen door ter zake expliciet de ondubbelzinnige toestemming van de desbetreffende kleinverbruikers te vragen als elders in de Gedragscode bedoeld. Tegelijkertijd wordt deze omissie met de nieuwe Gedragscode ondervangen. Sinds 25 mei 2018 gelden voor gedragscodes de normen uit de AVG. De aanpassing van de gedragscode aangaande gegevens uit kleinverbruik-meetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn, is in 2021 nog niet afgerond.

Hierbij verklaart M.J. Otto dat Liander N.V. zich gedurende de bovenvermelde periode heeft gehouden aan het gestelde in de regels en verplichtingen, genoemd in de Gedragscode Verwerking van Persoonsgegevens door Netbeheerders in het kader van Installatie en Beheer van Slimme Meters bij Kleinverbruikers, zoals goedgekeurd door de Autoriteit Persoonsgegevens (voorheen College Bescherming Persoonsgegevens) op 9 mei 2012.

Arnhem, 31 mei 2022

Liander N.V.

M.J. Otto

Voorzitter directie Liander N.V.

Verklaring ex artikel 43, lid 9 sub b Elektriciteitswet 1998 en artikel 32, lid 11 sub b Gaswet

Ondergetekende, M.J. Otto, verklaart hierbij in zijn hoedanigheid van directievoorzitter van Liander N.V. dat:

De financiële verhouding tussen Liander N.V. en met hem verbonden groepsmaatschappijen als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek in het jaar 2021 heeft voldaan aan de eisen die gesteld worden in artikel 17b, lid 1 van de Elektriciteitswet 1998, respectievelijk artikel 10c, lid 1 van de Gaswet, hetgeen betekent dat Liander N.V. in het jaar 2021 dergelijke groepsmaatschappijen niet heeft bevoordeeld boven andere ondernemingen waarmee die groepsmaatschappijen in concurrentie treden, of aan die groepsmaatschappijen anderszins voordelen heeft toegekend die verder gaan dan in het normale handelsverkeer gebruikelijk is.

Arnhem, 31 mei 2022

Liander N.V.

M.J. Otto

Voorzitter directie Liander N.V.

Investerings en betrouwbaarheid netten

Onze energienetten behoren tot de betrouwbaarste van de wereld. Wij zorgen ervoor dat dit in de toekomst ook zo blijft. Door middel van efficiënt beheer houden wij de huidige netten betaalbaar. Ook vinden wij het belangrijk dat klanten meer gemak en vertrouwen ervaren wanneer wij voor hen aan het werk zijn.

In 2021 hebben we € 937 miljoen geïnvesteerd in onder andere onze netten en de slimme meter (2020: € 796 miljoen). Iedere regio heeft hierbij zijn eigen prioriteiten, aanpak of kenmerken. Hieronder wordt een korte toelichting gegeven op de activiteiten per regio met daarbij ook per regio de aantallen aansluitingen elektriciteit en gas per 31 december 2021.

Noord-Holland

981.000 aansluitingen elektriciteit¹

697.000 aansluitingen gas¹

In Noord-Holland groeit de vraag naar elektriciteit onverminderd door, terwijl de capaciteit van het netwerk op veel plekken niet toereikend is. Afgelopen jaar is voor twee grote verdeelstations in het midden van Noord-Holland een vooraankondiging van congestie gedaan.

Om meer capaciteit beschikbaar te maken, werkte Liander in 2021 samen met TenneT aan de uitbreiding van het elektriciteitsnet. Na een lange zoekperiode hebben we vorig jaar in Haarlemmermeer een locatie voor een nieuw onderstation gevonden en is de bestemmingsplanprocedure opgestart. En in het gebied is met Schiphol Area Development Company en bedrijven gewerkt aan een innovatieve manier om met de beschikbare capaciteit, lokale opwek en opslag een oplossing te vinden voor de congestie op het bedrijventerrein Schiphol Trade Park. Daarnaast had Liander meerdere projecten in uitvoering of voorbereiding om de congestieproblemen op te lossen, zoals rondom Oterleek, Schagen, De Weel, Wijde wormer, Purmerend en in de Zaanstreek.

1. Exclusief Amsterdam

Amsterdam

494.000 aansluitingen elektriciteit

379.000 aansluitingen gas

De economie is in Amsterdam afgelopen jaar sneller gegroeid dan de gemeente en Liander in hun gezamenlijke studie hadden voorzien. Hierdoor heeft Liander in juni 2021 het eerste congestiegebied in Amsterdam moeten aankondigen. In de loop van het jaar is dat uitgebreid, waardoor inmiddels de helft van de stad met congestie te maken heeft. Deze congestie heeft een enorme impact op de ontwikkeling van de hoofdstad. Daarom hebben de gemeente Amsterdam, het havenbedrijf, TenneT en Liander een gezamenlijke taskforce opgestart om de netuitbreidingen te versnellen en de impact van congestie zoveel mogelijk te beperken.

In 2021 zijn de benodigde netuitbreidingen en locaties voor de hele stad in kaart gebracht. Ook is de bouw van een nieuw verdeelstation op Strandeiland gestart en zijn nieuwe transformatoren bijgeplaatst op de verdeelstations Bijlmer Noord en Nieuwe Meer. Die gaan in 2022 in bedrijf. Tot slot is er gewerkt aan de ombouw van verdeelstation Karperweg. Deze projecten zorgen voor extra capaciteit voor het elektriciteitsnet, maar lossen de congestieproblemen nog niet op. Daarom werken we ook samen met de gemeente en het havenbedrijf Amsterdam aan innovatieve oplossingen om de impact van congestie zoveel mogelijk te beperken. Voor de Amsterdamse Haven gaan Port of Amsterdam, Liander en Firan verkennen hoe zij gezamenlijk een waterstof distributienetwerk in het Amsterdamse havengebied kunnen realiseren.

Zuid-Holland

295.000 aansluitingen elektriciteit

254.000 aansluitingen gas

In Zuid-Holland hebben in 2021 enkele middenspanningsroutes in Alphen aan de Rijn de maximale capaciteit bereikt. Voor de capaciteit in de regio is Liander sterk afhankelijk van een aantal uitbreidingsprojecten, waaronder een nieuw onderstation in de regio. Dit station moet een plek krijgen tussen Leiden en Alphen aan de Rijn en is belangrijk voor de capaciteit voor de komende jaren in veel gemeenten. In Zuid-Holland gaat de uitbreidingsagenda voor het elektriciteitsnet uit van het beschikbaar komen van hogere temperatuur warmte vanuit Rotterdam voor de Leidse regio. We hebben voor deze uitbreidingsagenda een aantal belangrijke mijlpalen gerealiseerd. In de gemeente Zuidplas is het bestemmingsplan goedgekeurd voor het nieuwe 150 kV-elektriciteitsstation en in Leimuiden voor het 50 kV-elektriciteitsstation.

Ook is in Zoeterwoude overeenstemming bereikt om op het terrein van Heineken een nieuw station te bouwen. In de gemeente Alphen aan den Rijn is gewerkt aan een 10 kilometer lange 10 KV-kabel in het gebied tussen station Zevenhuizen naar Alphen Centrum. Hierdoor kunnen klanten van de wachtrij in het gebied Boskoop aangesloten worden. De bouw van het regelstation is gestart.

Friesland

334.000 aansluitingen elektriciteit

240.000 aansluitingen gas

De snelle groei in vraag naar capaciteit voor zowel levering als teruglevering van elektriciteit zorgt ervoor dat in grote delen van Friesland geen of beperkte ruimte meer is op het net. Voor het terugleveren van elektriciteit heeft Friesland sinds juni 2021 ook te maken met congestie bij hoogspanningsnetbeheerder TenneT. In het zuiden en westen van Leeuwarden zijn we gestart met een congestiemanagementonderzoek voor de vraag naar elektriciteit. Tot dit onderzoek is afgerond is het niet mogelijk te voldoen aan de (extra) vermogensvraag van nieuwe of bestaande grootverbruikklanten.

Door het landelijke karakter is Friesland in trek bij (project)ontwikkelaars van zonneparken en zonnedaken. Ook de groei in vraag naar elektriciteit zette door, bijvoorbeeld in het aantal plannen om industrie te elektrificeren. Daarnaast zijn er op basis van de huidige plannen enkele duizenden nieuwe woningen voorzien in Friesland. Zoals in de wijk 'Middelsee' in Leeuwarden, waar 3.200 aardgasloze woningen worden ontwikkeld. Op Vlieland startte een pilotproject om slim gebruik te maken van vraag en aanbod van zonne-energie in relatie tot de beschikbare netcapaciteit op het eiland.

In 2021 hebben we gewerkt aan de uitbreiding van diverse verdeelstations, zoals in Oosterwolde, Oudehaske en Drachten. Rondom Dokkum heeft Liander gewerkt aan verzwaring van het middenspanningsnet. Samen met TenneT hebben we een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd voor de realisatie van een nieuw station in Leeuwarden-Zuidwest. Om de middenspanningsnetten in Friesland toekomstvast te maken, vindt een grootschalig uitbreidingsprogramma plaats. De aanbesteding van dit programma 'NULelie' is in het najaar van 2021 uitgegeven. Doel van dit programma is om eind 2025 het Friese middenspanningsnet van een totale upgrade voorzien te hebben. Samen met de provincie en gemeenten zijn we gestart met een traject om een efficiënte volgorde van de uitbreidingen te bepalen.

Flevoland

193.000 aansluitingen elektriciteit

116.000 aansluitingen gas

In Flevoland zijn op veel plekken knelpunten in het elektriciteitsnet ontstaan door de snelle opkomst van duurzame energie-opwek. Helaas hebben we in november 2021 moeten communiceren dat we ook transportschaarste door opwek verwachten voor verdeelstation Zuiderveld. We zijn met de gemeente en provincie in gesprek over een geschikte locatie voor een nieuw verdeelstation. Daarnaast heeft ook TenneT congestie afgekondigd voor de Flevopolder. In 2021 zijn we aan de slag gegaan met diverse uitbreidingen en verzwaringen. Het werk aan verdeelstation Zeewolde verloopt zo voorspoedig dat de uitbreiding naar verwachting een jaar eerder klaar is. Daarnaast zijn we in 2021 gestart met de werkzaamheden op verdeelstation Dronten. Voor verdeelstation Lelystad is het zogenaamde basisontwerp afgerond. In 2022 starten daar de uitbreidingswerkzaamheden. Voor de Noordoostpolder en Urk is de uitbreiding van ons elektriciteitsnet gestart: voor verzwaring van de middenspanningskabels startte de aanbesteding en voor twee nieuwe verdeelstations begonnen we met voorbereidende werkzaamheden.

Gelderland

981.000 aansluitingen elektriciteit

853.000 aansluitingen gas

Ook in de provincie Gelderland blijft de vraag naar elektriciteit groeien. We zien dat op steeds meer plekken transportknelpunten ontstaan. Met name op grote bedrijventerreinen kunnen we steeds vaker niet voldoen aan de toenemende vraag naar elektriciteit. Liander werkte in 2021 op diverse plekken aan de uitbreiding van het elektriciteitsnet. Zo zijn in de regio Rivierenland voorbereidingen getroffen voor uitbreiding van stations en zoeken we samen met TenneT naar locaties voor nieuwe stations. In de Achterhoek zetten we fors in op de versterking van het middenspanningsnet.

Om de grote woningbouwopgave in de regio Arnhem en Nijmegen te faciliteren, breiden we ook hier ons netwerk uit. We werken aan de realisatie van (een modulair gebouwde) elektriciteitsverdeelstation Oosterhout en we zitten midden in de aankoopprocedure van grond voor de bouw van een nieuw station in Duiven. Ook zoeken wij een locatie voor een nieuw verdeelstation bij Berg en Dal. Verdeelstation Barneveld is volop in ombouw: er is een verbinding gerealiseerd tussen verdeelstation Barneveld en verdeelstation Harselaar. Daarnaast hebben we verschillende studies gedaan voor de ontwikkeling van 150/20kV-stations in onder meer Nunspeet en Hattem. Met de gemeente Harderwijk zijn we in overleg over een nieuwe locatie voor een groter station.

Investerings 2021 per regio

€ miljoen

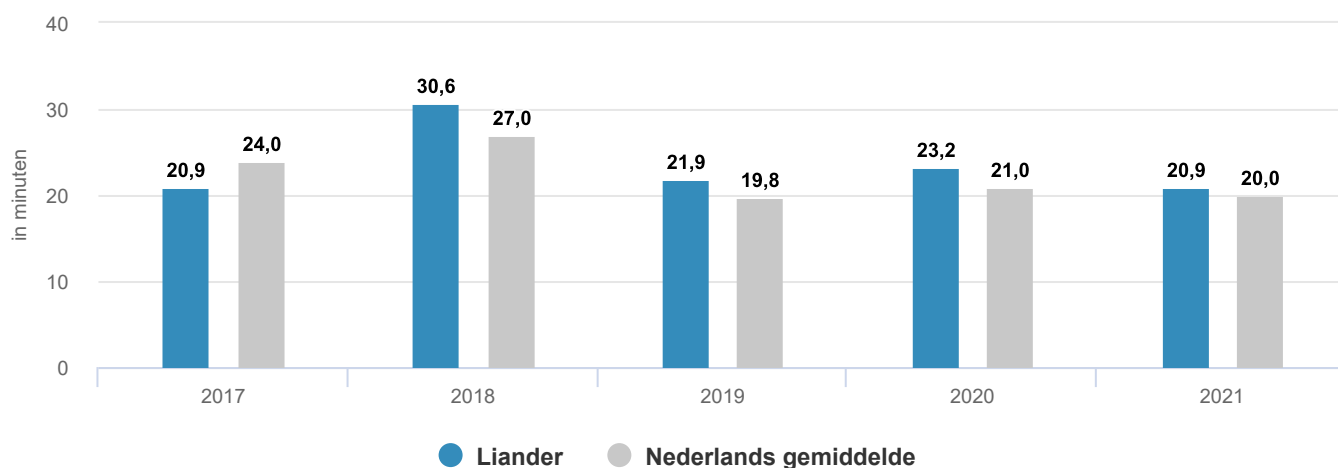
	Noord-Holland ¹ realisatie	Amsterdam realisatie	Zuid-Holland realisatie	Gelderland realisatie	Flevoland realisatie	Friesland realisatie
Investerings	185	157	87	309	81	118
Plaatsingen	168.000	68.000	65.000	193.000	15.000	73.000
Uitvalduur elektriciteit minuten per jaar	20,7	30,0	17,5	20,8	32,7	26,7

¹ Exclusief Amsterdam.

Betrouwbaarheid netten

Jaarlijkse uitvalduur elektriciteit in minuten

Gemiddelde uitvalduur per klant

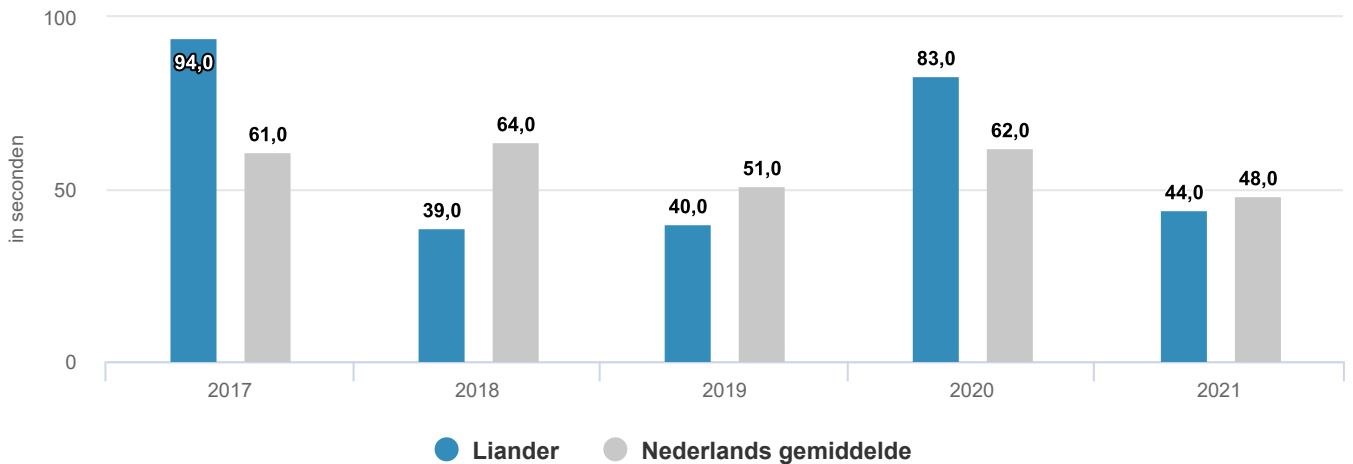

Onze klanten hadden in 2021 gemiddeld 20,9 minuten geen elektriciteit (2020: 23,2 minuten). Dat is lager dan de doelstelling van 23 minuten. Er vonden net als in 2020 geen grote storingen plaats. Wel was er sprake van meer middenspanningsstoringen in de warme zomerperiode. Dit kwam doordat zwakke componenten in het net oververhit kunnen raken en uitvallen. In 2021 werd 21% van de jaarlijkse uitvalduur veroorzaakt door externe oorzaken, tegenover 33% in 2020. Belangrijke oorzaken zijn verder graafschades door derde partijen.

Het aantal herhaalstoringen meten we door te analyseren welke kabels vijf of meer storingen hebben. Kabels in het elektriciteitsnet hebben een nummer. Het aantal kabelnummers in het elektriciteitsnet met meer dan vijf herhaalstoringen per jaar was 22 (2020: 17). Waar het in 2020 gelijk was aan de doelstelling is het in 2021 hoger dan de doelstelling van 17.

Jaarlijkse uitvalduur gas in seconden

Gemiddelde uitvalduur per klant

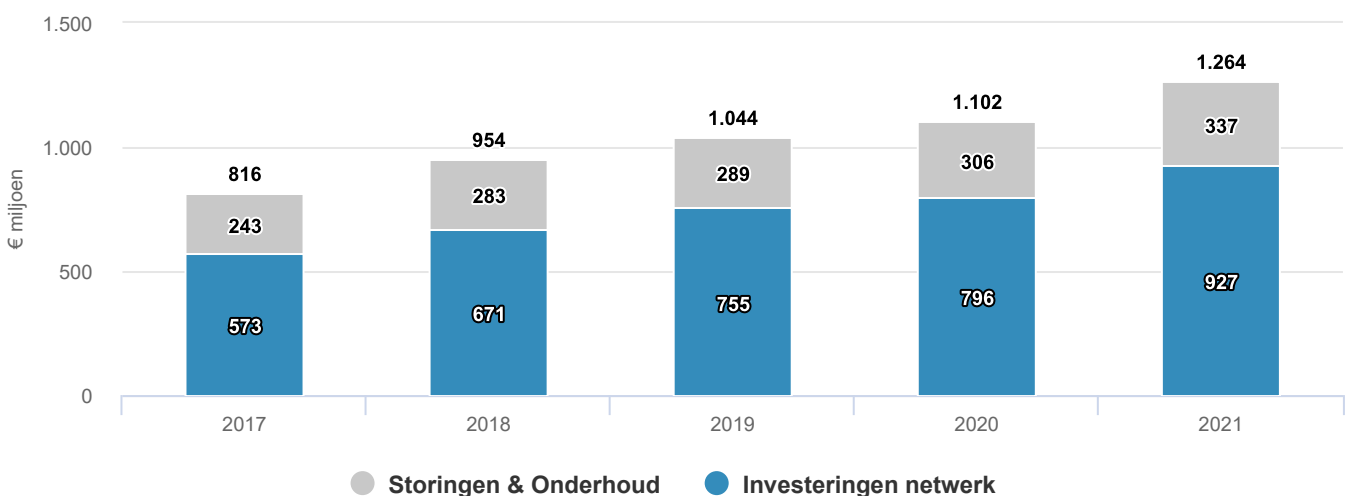

Uitval van het gasnet komt relatief weinig voor. Fluctuaties in de uitvalduur van gas worden hoofdzakelijk veroorzaakt door incidentele verstoringen door derden waarbij klanten langdurig gasloos zijn. In 2021 was de uitvalduur van het gasnet 44 seconden. In 2021 werd 17% van de jaarlijkse uitvalduur veroorzaakt door externe oorzaken, tegenover 33% in 2020.

Onderhoud aan infrastructuur

In 2021 hebben we € 1.264 miljoen uitgegeven aan onderhoud, vervanging en aanleg van onze energie-infrastructuur (2020: € 1.102 miljoen).

Onderhoudskosten van en investeringen in het net

31 mei 2022

Liander N.V.

Bezoekadres: Utrechtseweg 68,
6812 AH Arnhem
Postadres: Postbus 50, 6920 AB Duiven

info@liander.nl
www.liander.nl

Uitgave Liander N.V

